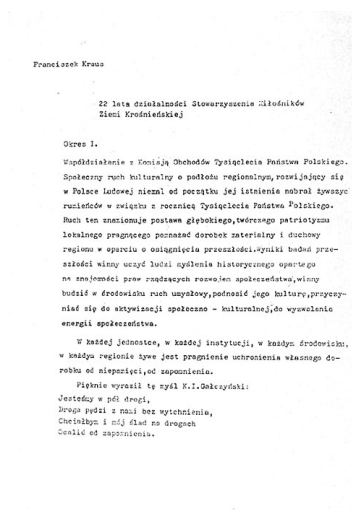

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Publikując na łamach witryny stowarzyszeniowej sprawozdawczy tekst autorstwa **Franciszka Krausa**

zasłużonego prezesa Zarządu Głównego SMZK, kieruje mną chęć szerokiego udostępnienia tego cennego archiwium. Oryginalny zapis sprawozdania Krausa zajmuje 64 strony maszynopisu (niekiedy bardzo gęsto zapisanego). Główny zrąb tego tekstu powstał w latach siedemdziesiątych XX wieku, a ostatnie chronologicznie partie – po 29 marca 1981 roku. Lektura „22 lat działalności SMZK” przynosi bogactwo faktów, wykorzystanych już po części w artykułach publikowanych w Studiach krośnieńskich (Andrzej Kosiek, *Działalność Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Krośnieńskiej w latach 1958–1973*

, [w:]

Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu

, pod red. F. Leśniaka, t. 4, Krosno 2002, s. 431-446 oraz Zdzisław Łopatkiewicz, *Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Krośnieńskiej w okresie 1973-1998*

, [w:]

Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu

, pod red. F. Leśniaka, t. 4, Krosno 2002, s. 447-464), ale też pozwala zanurzyć się w klimacie ówczesnej działalności stowarzyszeniowej, poznać jej kulisy i warunki organizacyjne. Swój uzupełnieniem kwestii poruszanych w Sprawozdaniu są współczesne mu artykuły publikowane w tygodniku "Podkarpacie" (przede wszystkim Andrzeja Kosieka), udostępnione już wcześniej na naszej witrynie w rubryce

[Z lat minionych](#)

. Część tego materiału została także podlinkowana w przypisach do "22 lat działalności SMZK" Archiwalny tekst sprawozdania, udostępniony mi w kseroodbitce przez Prezesa Mariana H. Terleckiego, zamieszczam z zachowaniem oryginalnej pisowni oraz interpunkcji F. Krausa, z nieznacznymi jedynie ingerencjami redakcyjnymi w partii przypisów. Jestem przekonany, iż

22 lata działalności Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

lektura archiwalnego Sprawozdania Franciszka Krausa († 20 IX 1983) wzbogaci każdego, kto ją podejmie.

Tadeusz Łopatkiewicz

STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW
ZIEMI KROŚNIEŃSKIEJ

38-400 KROŚNO

Franciszek Kraus

22 lata działalności Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej

Okres I

Współdziałanie z Komisją Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Spółeczny ruch kulturalny o podłożu regionalnym, rozwijający się w Polsce Ludowej niemal od

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

początku jej istnienia nabrał żywszych rumieńców w związku z rocznicą Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Ruch ten znamionuje postawa głębokiego, twórczego patriotyzmu lokalnego pragnącego pomnażać dorobek materialny i duchowy regionu w oparciu o osiągnięcia przeszłości. Wyniki badań przeszłości winny uczyć ludzi myślenia historycznego opartego na znajomości praw rządzących rozwojem społeczeństwa, winny budzić w środowisku ruch umysłowy, podnosić jego kulturę, przyczyniać się do aktywizacji społeczno-kulturalnej, do wyzwalań energii społeczeństwa.

W każdej jednostce, w każdej instytucji, w każdym środowisku, w każdym regionie żywe jest pragnienie uchronienia własnego dorobku od niepamięci, od zapomnienia.

Pięknie wyraził tę myśl K. I. Gałczyński:

*Jesteśmy w pół drogi,
Droga pędzi z nami bez wytchnienia,
Chciałbym i mój ślad na drogach
Ocalić od zapomnienia.*

Pragnienie ocalenia śladów pięknej przeszłości regionu krośnieńskiego przyświecało również SMZK, którego początek przypada na rok 1957.

W notatce prasowej z tego roku czytamy, iż „z inicjatywy dra Antoniego Lorensa i innych miłośników ziemi krośnieńskiej w sali obrad Prezydium PRN odbyło się zebranie organizacyjne w sprawie założenia w Krośnie Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Krośnieńskiej. Naradzie przewodniczył mgr Antoni Bal. Termin walnego zebrania wyznaczono na dzień 12.X.1957 r.”^{footnote}„Dziennik Polski”, nr ..., 30.IX.1957.^{/footnote}.

W przewidzianym terminie w sali posiedzeń Prez. PRN miało miejsce zebranie organizacyjne SPZK, na którym dokonano wyboru zarządu, przyjęto projekt statutu i regulaminu komisji rewizyjnej^{footnote}„Dziennik Polski”, nr ..., 16.X.1957.^{/footnote}.

W skład zarządu weszli:

22 lata działalności Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Stanisław Chrzanowski – przewodniczący
Józef Kucza – I wiceprezes
Franciszek Kraus – II wiceprezes
Adam Filepowicz – sekretarz
Stanisław Guzik – skarbnik
Antoni Bał, Bronisław Basza, Władysław Niepokój, Franciszek Pórchłopek, S

Ponadto powołano do życia 6 komisji:

1. ekonomiczną	– przew. Albert Korosteński
2. historyczną	– przew. August Mazurkiewicz
3. muzyczną	– przew. Józef Szmyd
4. imprezową	– przew. Jerzy Krzyżanowski
5. planowania	– przew. Zdzisław Warchoł
6. redakcyjną	– przew. Karol Stanok

W dniu 24.VII.1958 nastąpiło zatwierdzenie projektu statutu Stowarzyszenia i jego zarejestrowanie.

Jako cele Stowarzyszenia statut wymienia m.in.:

22 lata działalności Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

- a) współdziałanie w podnoszeniu poziomu życia kulturalnego i gospodarczego ziemi krośnieńskiej,
- b) opiekę i pomoc w krzewieniu i rejestrowaniu tradycji i obyczajów ludowych,
- c) pomoc w rozwiązywaniu i realizacji zagadnień gospodarczych mających na celu rozwój ekonomiczny regionu.

Podstawowymi środkami do osiągnięcia celów Stowarzyszenia są:

- a) inicjowanie imprez służących podnoszeniu życia kulturalnego społeczeństwa (odczyty, sesje, narady, wystawy),
- b) budzenie zainteresowania przeszłością i teraźniejszością regionu,
- c) popularyzowanie piękna ziemi krośnieńskiej,
- d) upamiętnianie rocznic ludzi związanych z Krosnem, zasłużonych dla kultury narodowej.

Po ustąpieniu z prezesury w dniu 8.XII.1959 z powodu nawału pracy zawodowej Chrzanowskiego funkcję prezesa objął Franciszek Kraus, który pełni ją do chwili obecnej.

Działalność Stowarzyszenia podzielić można na dwa okresy:

I od roku 1957-1966

II od roku 1966 do chwili obecnej.

W okresie I Stowarzyszenie przejawiało dużą działalność włączając się w prace Komisji Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego jako jedna z jej sekcji. Prace Stowarzyszenia prowadzone były głównie w powołanych do życia komisjach.

Komisja historyczna zajęła się badaniem dokumentów Krosna i odkryciami archeologicznymi miasta i regionu.

Komisja imprezowa ogłosiła konkurs fotograficzny na album najcenniejszych obiektów Krosna.

Komisja artystyczna rozpoczęła gromadzenie pieśni i tańców regionu krośnieńskiego.

Powołana dodatkowo Komisja wydawnicza czyniła starania o wydanie drukiem pracy A.

Lorensa, *600 lat doli i niedoli Krościenka Wyżnego i Iskrzyni*. Rękopis przesłano Ludowej

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Spółdzielni Wydawniczej w Warszawie do korekty, uznania i ewentualnego druku. Starania nie dały pożądaných rezultatów z powodu braku środków pieniężnych.

W ramach współpracy z Komisją Tysiąclecia Stowarzyszenie brało udział, w organizowaniu:

1. sesji popularnonaukowej w dniach od 23.V. do 25.V.1960 r., na której referaty wygłosili:

23.V.1960

Jan Cząstka, *Zarys dziejów polskiego przemysłu naftowego w świetle dotychczasowych badań.*
Władysław Chajec, *Wody mineralne Krosna i okolicy w świetle dotychczasowych badań*
Marian Kuc i Kazimierz Zarzycki, *Roślinność okolicy Przełęczy Dukielskiej i opis planowanego rezerwatu tysiąclecia w Cergowej*

24.V.1960

Józef Janowski, *Wyniki dotychczasowych badań archeologicznych na obszarze Beskidu Niskiego i Bieszczadów ze szczególnym uwzględnieniem osadnictwa pradziejowego na przedpolu Przełęczy Dukielskiej.*

Stanisław Cynarski, *Studia z dziejów mieszczaństwa w Krośnie od XVI-XVIII w.*

Juliusz Ross, *Dzieje artystyczne Krosna.*

Antoni Bal, *Rozwój gospodarczo-ekonomiczny powiatu krośnieńskiego w okresie 15-lecia PRL.*

Stanisław Pigoń, *Aleksander Fredro w ziemi krośnieńskiej.*

Stanisław Sierotwiński, *Seweryn Goszczyński w ziemi krośnieńskiej.*

Antoni Jopek, *Ziemia krośnieńska w twórczości Kaczkowskiego.*

Zbigniew Wawszczak, *Zamek Odrzykoński w świetle faktów historycznych.*

Po referatach odbyły się występy młodzieżowych zespołów świetlicowych oraz Fabryki Obuwia Sportowego w Krośnie.

25.V.1960

Zwiedzanie Muzeum, wycieczki autobusami do Przełęczy Dukielskiej przez Żarnowiec, Zręcin, Bóbrkę, Wietrzno (szlak turystyczny I. Łukasiewicza)

2. Uczestniczyło w uroczystym otwarciu rezerwatu w Cergowej w dniu 22.VII.1961

3. Organizowało wspólnie z Muzeum wystawy:

a) malarzy Stanisława Bergmana i Zdzisława Truskolaskiego

b) plastyków amatorów regionu krośnieńskiego

c) zdjęć fotograficznych W. Niepokoja, *Piękno ziemi krośnieńskiej.*

4. W Miesiącu Ziemi Krośnieńskiej wygłosili prelekcje:

Antoni Patla, *Piękno ziemi krośnieńskiej*.
Edward Kwiatek, *Lasy powiatu krośnieńskiego*.
Stanisław Pąprowicz, *Rozwój perspektywiczny Krosna*.

Po zebraniu wywiązała się ożywiona dyskusja.

5. W Dniach Krosna od I.X. do 7.X.1962 Stowarzyszenie przygotowało:

a) sesję popularnonaukową z referatami:

Marian Terlecki, *Karty z historii Krosna*,
Stanisław Pąprowicz, *Krosno w przyszłości*,
Józef Janowski, *Paweł z Krosna*,

b) wystawę obrazów Seweryna Bieszczada,

c) wieczór literacki dla nauczycielstwa Józefa Janowskiego,

d) posiedzenie Polskiego Towarzystwa Archeologicznego z referatem J. Janowskiego, *Krosno sprzed 1000 lat*

e) wystawę modeli ilustrujących najlepsze osiągnięcia produkcyjne krośnieńskich zakładów pracy,

f) żakinadę młodzieży szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem postaci związanych z historią Krosna,

Lata od roku 1963 do 1966 – to okres obumierania działalności Stowarzyszenia. Poza odczytami sekretarza Stowarzyszenia A. Filepowicza, poza doraźnym udziałem prezesa F. Krausa w różnego rodzaju akcjach, np. Komisji Upiększania Miasta, Tygodniach Oświaty i Kultury, Stowarzyszenie nie przejawiało większej aktywności. Jedną z przyczyn tego zastoju w pracy było przejęcie większości spraw, objętych zgodnie ze statutem celami Stowarzyszenia, przez Komisję Obchodów Tysiąclecia.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Poważnym wstrząsem w życiu Stowarzyszenia była kontrola jego działalności przez inspektora Urzędu Spraw Wewnętrznych WRN w Rzeszowie Józefa Szczupaka, który poza wytknięciem zarządowi zaniedbania się w działalności, umiał natchnąć członków zarządu nowym zapałem do pracy.

Przejawem ożywienia działalności Stowarzyszenia było zorganizowanie wspólnie z Muzeum w dniu 15.XII.1966 w Domu Nauczyciela sesji popularnonaukowej o następującej tematyce:

- S. Cynarski, *Na śladach reformacji w Krośnieńskim*.
- A. Bal, *20 lat rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu krośnieńskiego*.
- Bolesław Dolata, *Operacja dukielsko-preszowska ze szczególnym uwzględnieniem walk na ziemiach polskich*.
- Edward Trzyna, *Walka chłopów starostwa krośnieńskiego z uciskiem starościńskim i militarnym od XVI do XVII w.*
- J. Janowski, *Ruchy społeczno-rewolucyjne w okresie międzywojennym w Krośnie i okolicy*.

Podsumowując I okres działalności Stowarzyszenia należy kilka zdań poświęcić niektórym jego członkom. Zacznę od Antoniego Lorensa, lekarza z zawodu, urodzonego społecznika, nie szczędzącego czasu na pracę dla dobra regionu, pełnego inicjatywy, mającego własny zapał i zaangażowanie przelać na swoich towarzyszy. On to wraz z Augustem Mazurkiewiczem był również organizatorem Muzeum krośnieńskiego.

Wspomniany wyżej A. Mazurkiewicz, nauczyciel historii, syn powstańca z 1863 r. znanego na terenie Krosna działacza społecznego, odziedziczył po ojcu żylkę społecznika i zamiłowanie do badań przeszłości rodzinnego miasta. Nazywano go chodzącą encyklopedią wiedzy o Krośnie.

. Bal był przez szereg lat przewodniczącym PRN i z tego powodu osobą powszechnie znaną w społeczeństwie. Położył duże zasługi dla rozwoju gospodarczego i kulturalnego pow. krośnieńskiego.

Józefa Szmyda, organizatora ogniska muzycznego i szkoły muzycznej 1 stopnia oraz jego dyrektora cechowało wielkie zamiłowanie do badania folkloru muzycznego własnego regionu. Rozśpiewał i umuzykalnił młodzież krośnieńską, wyjeżdżał z nią na liczne imprezy w kraju i za granicę, które przyniosły szkole duże sukcesy. Wydał drukiem pracę: *Pieśni i tańce ludowe z okolic Krosna*, Warszawa 1961.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Do członków założycieli Stowarzyszenia należał także Józef Kucza, długoletni, zasłużony dyrektor liceum ogólnokształcącego, radny PRN i WRN, działacz polityczny i społeczny.

W pierwszym okresie istnienia Stowarzyszenia na wyróżnienie zasługuje jeszcze praca S. Chrzanowskiego, Ireny Okólskiej, Wincentego Trzemzańskiego, Adama Filepowicza, Jadwigi Ruszar. Organizatorem owocnego współdziałania Komisji Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego ze Stowarzyszeniem był S. Chrzanowski, kierownik Wydziału Oświaty PRN, człowiek bardzo pracowity, zrównoważony, taktowny, nie szukający rozgłosu, nie manifestujący swych zasług, cieszący się dużym autorytetem i sympatią wśród nauczycielstwa.

Pomagała mu w pracy Irena Okólska, która łącząc w jednej osobie funkcje sekretarza Komisji i dookoptowanego członka zarządu Stowarzyszenia umiała z wielką energią i zmysłem organizacyjnym wciągać do pracy członków Stowarzyszenia wyznaczając im różne odcinki działania.

Sprawami finansowymi Komisji kierował W. Trzemzański, wykazując niezwykłą pomysłowość w zdobywaniu funduszy na działalność kulturalną Komisji i Stowarzyszenia.

Adam Filepowicz wygłosił w tym okresie 60 prelekcji na temat: Ziemia krośnieńska w historii, legendzie i podaniach, w szkołach podstawowych i średnich całego kraju, 46 pogadanek dotyczących Krosna i okolicy przez radiowęzeł krośnieński i 30 odczytów o życiu i działalności I. Łukasiewicza. W ramach uroczystości Tysiąclecia Państwa Polskiego wystawiona została w Szczepańcowej sztuka A. Filepowicza, *Walenty Krzywda, czyli piekarskie delicje*, oparta na materiale związanym z tradycją miejscową.

Jadwiga Ruszar organizowała udział grona nauczycielskiego oraz młodzieży liceum ogólnokształcącego i korespondencyjnego we wszystkich urządzanych przy współdziałaniu Stowarzyszenia imprezach artystycznych, wystawach, przedstawieniach Teatru Ziemi Rzeszowskiej, koncertach Filharmonii Warszawskiej, wycieczkach do Żarnowca, Odrzykonia, Iwonicza, Dukli, Barwinka, w projektowaniu stroju I. Łukasiewicza w związku z udziałem młodzieży w żaknadzie, w wieczorze poetyckim J. Janowskiego oraz sesjach popularnonaukowych.

W zakresie opracowań naukowo-badawczych J. Ruszar przygotowała w roku 1962 dla PAN w

Krakowie:

- 1) Historię Miejskiego Gimnazjum Koedukacyjnego w Krośnie od początku istnienia do wybuchu II wojny światowej
- 2) Materiały na temat jawnego i tajnego nauczania w Krośnie i powiecie krośnieńskim.

Okres II

W okresie II po zakończeniu uroczystości milenijnych Stowarzyszenie rozpoczęło działalność samodzielną. Sprowadzała się ona do zabiegów o wydanie monografii Krosna i powiatu, do organizowania sesji popularnonaukowych z okazji rocznic urodzin i śmierci osób związanych z Krosnem, a zasłużonych dla kultury narodowej, do popularyzowania piękna ziemi krośnieńskiej, jej zabytków, tradycji, legend, do urządzania wystaw dzieł plastyków krośnieńskich i innych związanych z naszym regionem, do opieki nad twórcami ludowymi i upowszechnianiu ich dorobku.

Stowarzyszenie włączało się aktywnie do prac związanych z obchodami Dni Krosna, Dni Kultury, Oświaty, Książki i Prasy, brało udział w konkursach organizowanych przez Ministerstwo Kultury i Sztuki i Redakcję Kuriera Polskiego: *Bliżej regionu - bliżej życia*. Wykonywało czyny społeczne na rzecz regionu. Inspirowało członków Stowarzyszenia do opracowywania wybranych tematów dotyczących naszego regionu i patronowało wydawaniu ich drukiem. Propagowało wspólnie z wydziałami oświaty zwiedzanie przez młodzież muzeów, skansenów, izb pamięci narodowej w celu kształtowania ich postaw obywatelskich i patriotycznych. Czuwało nad ochroną zabytkowych budowli w Krośnie i na terenie województwa, współdziałając w tym zakresie z b. powiatowym i wojewódzkim konserwatorem zabytków. Występowało z szeregiem inicjatyw, które bądź udało się zrealizować, bądź pozostały w sferze projektów, do których należałoby powrócić.

W pracy swej współdziałało z b. KP PZPR, z KW i KM PZPR, z WK MK, SD z Urzędem Woj. i Miejskim, z muzeami regionalnymi, Powiatową i Miejską a następnie Wojewódzką Biblioteką Publiczną, nawiązywało kontakty z innymi towarzystwami regionalnymi, z PTTK i WTTK, Ligą Kobiet, z Cechem Rzemiosł Różnych, a w szczególności z Wydziałem Kultury i Sztuki.

Ważną dziedziną działalności Stowarzyszenia w tym okresie były starania o opracowanie i wydanie drukiem naukowej monografii Krosna i regionu. Wysiłki te trwały blisko sześć lat. W dniu 23.IV.1967 r. odbyło się posiedzenie Komitetu Organizacyjnego z udziałem zaproszonych gości dra S. Cynarskiego i mgr S. Brekiesza, na którym M. Terlecki przedstawił projekt planu

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

wydawnictwa mającego uwzględnić dzieje Krosna i powiatu od czasów najdawniejszych do chwili obecnej.

Zgodnie z projektem publikacja miała uwzględnić przeszłość regionu w świetle badań archeologicznych, osadnictwo w okolicach Krosna, historię miasta od lat najdawniejszych, stosunki handlowe, rzemiosło, życie kulturalne, czasy zaborów, okres międzywojenny, lata okupacji i rozwój miasta po wyzwoleniu. Opracowania wymagał również problem przemysłu naftowego w regionie krośnieńskim, rozwój ruchu robotniczego, dzieje oświaty, kultura ludowa. Należy szkicowo wspomnieć o przeszłości większych miejscowości powiatu krośnieńskiego: Dukli, Iwonicza, Jedlicza, Kobylan, Miejsca Piastowego. Na uwagę zasługują także, zdaniem prelegenta, takie tematy, jak historia zamku odrzykońskiego, region krośnieński w literaturze, zabytki sztuki.

W dyskusji dr Cynarski aprobuje przedstawiony plan wydawnictwa i proponuje dodatkowo temat: *Życie codzienne w Krośnie w dawnych czasach* oraz uwzględnienie walk klasowych na wsi.

Mgr Brekiesz podkreśla, że związki Krosna z Krakowem trzeba omówić nie tylko w aspekcie kulturalnym, lecz i gospodarczym. Należy również wziąć pod uwagę stosunki narodowościowe w dawnym Krośnie.

Po ożywionej dyskusji zebrani zaaprobowali plan wydawnictwa i wybrali delegację do przeprowadzenia rozmów z prof. Józefem Garbacikiem jako redaktorem naczelnym w składzie: A. Bal, F. Kraus, J. Kucza.

Spotkanie delegacji z kierownikiem Katedry Historii Powszechnej Średniowiecznej prof. J. Garbacikiem i częścią zespołu redakcyjnego i autorskiego w składzie: prof. dr J. Buszko, doc. dr K. Pieradzka, dr S. Gawęda, dr S. Cynarski i mgr Baczkowski – odbyło się w dniu 8 maja 1967.

Prof. Garbacik wyraził radość z inicjatywy Stowarzyszenia, podkreślił, że ostatnio pojawiło się w nauce historycznej sporo uproszczeń i nieścisłości, m.in. w sprawie rzekomego należenia Krosna przed rokiem 1340 do Rusi. Zaznaczył, że do dziejów Krosna istnieje bogaty materiał źródłowy, który scharakteryzował, wymieniając ważniejsze zespoły archiwalne. Następnie prof. Garbacik przedstawił własny projekt planu nie odbiegający wiele od planu Stowarzyszenia i

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

zapropował autorów poszczególnych opracowań. Projekt ten w toku realizacji uległ nieznacznej zmianie.

Blisko dwa lata minęły od czasu pierwszego spotkania delegacji krośnieńskiej z zespołem autorskim poświęcone pracom przygotowawczym. W międzyczasie członkowie zarządu Stowarzyszenia kontaktowali się na bieżąco z prof. Garbacikiem. Pismem z dnia 21.IV.1969 zawiadomił on zarząd Stowarzyszenia, iż planowana wycieczka naukowa pracowników Instytutu Historycznego UJ oraz Koła Naukowego Studentów odbędzie się w dniach od 12 do 15 maja 1969 r. W wycieczce weźmie udział 16 autorów Studiów oraz 15 studentów. Prace naukowców odbywać się będą w czterech zespołach: krośnieńskim, dukielskim, odrzykońskim. Czwarty zespół złożony z geografów przeprowadzi badania nad przemianami gospodarczymi w Polsce Ludowej.

Wycieczkę poprzedziło zorganizowane przez Stowarzyszenie wspólnie z Prez. PRN uroczyste spotkanie z pracownikami nauki w dniu 11 maja 1969 w Domu Nauczyciela. W zagajeniu przew. Prez. PRN Franciszek Krupiński zaznaczył, że obchody 25-lecia Polski Ludowej są szczególną okazją do upamiętnienia bogatej historii regionu krośnieńskiego. Dzieje poszczególnych wsi naszego powiatu sięgają swym rodowodem w daleką przeszłość. Starą metrykę mają Kobyłany, Bóbrka, Wietrzno, Zręcin. Poważny wpływ na podniesienie poziomu życia naszego regionu miał wynalazek I. Łukasiewicza i rozwój przemysłu naftowego. W okresie międzywojennym rozwinął się w Krośnieńskim silny ruch rewolucyjny. W roku 1920 robotnicy naftowi Krosna wystąpili przeciw wojnie z republiką radziecką. Walkę prowadzili również chłopcy. Wielki strajk chłopski w roku 1937 objął cały powiat krośnieński. Do ostrych starć z policją doszło m.in. w Dukli. W czasie II wojny światowej Krośnieńskie było terenem zdecydowanego ruchu oporu. Po wyzwoleniu Krosno szybko podnosiło się ze zniszczeń. Odbudowano zakłady Iniarskie, hutę szkła, przemysł naftowy, wybudowano fabrykę obuwia sportowego. Przemysł krośnieński zajmuje coraz poważniejszą pozycję w gospodarce krajowej. Dorobek przeszłości i osiągnięcia współczesne winny, zdaniem prelegenta, znaleźć odbicie w monografii krośnieńskiej. Po części oficjalnej odbyło się spotkanie towarzyskie.

W dniach 13 i 14 maja autorzy Studiów wraz ze studentami pracowali w terenie dla przeprowadzenia badań pomocniczych. Prof. Garbacik przesłał na ręce prezesa F. Krausa pismo, w którym czytamy, że „uczestnicy wycieczki wyjechali z Krosna pełni podziwu dla dobrej organizacji spotkania z ziemią krośnieńską oraz wdzięczności za wyjątkowo serdeczne przyjęcie, jakiego doznali{footnote}Pismo w aktach Stowarzyszenia.{/footnote}.

Badania te kontynuowali studenci w dniu 7.XI.1969 r. Zbieraniu materiałów do Studiów służyła również ankieta przygotowana przez pracowników Katedry UJ rozesłana do mieszkańców

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Krosna i powiatu oraz uczniów szkół podstawowych w terenie za pośrednictwem wydziału oświaty.

Ankieta zawierała 56 pytań i miała dostarczyć wiadomości na temat zachowanych dokumentów, ksiąg metrykalnych, podać nazwiska miłośników regionu mogących służyć informacjami o przeszłości swej okolicy, o legendach, podaniach, ucisku pańszczyźnianym i takich wydarzeniach, jak rabacja, pomory, głody, o dziejach rolnictwa, sadownictwa, rzemiosła, historii starych karczem i ich roli w życiu wsi, o emigracji zarobkowej, składzie narodowościowym, ruchu ludowym i robotniczym oraz o ruchu oporu w czasie okupacji, tajnym nauczaniu, rozwoju oświaty w okresie powojennym.

Wielkie zainteresowanie społeczeństwa krośnieńskiego terminem ukazanie się Studiów zaspokajały kilkakrotne informacje w prasie na ten temat oraz wydany w liczbie 5 tyś. egzemplarzy prospekt rozprowadzony przez zarząd Stowarzyszenia w całym woj. rzeszowskim.

Na poszerzonym posiedzeniu zarządu Stowarzyszenia w dniu 7.X.1971 Władysław Negrey, dyrektor PWN w Krakowie, zapoznał zebranych z merytoryczną stroną wydawnictwa, z kłopotami i trudnościami, które trzeba było pokonać, by Studia weszły do planu.

Rok 1972 był źródłem dumy i radości Stowarzyszenia. W tym bowiem roku ukazał się na półkach księgarskich w nakładzie 5 tyś. egzemplarzy I tom Studiów. Przedstawione w nim zostało m.in. środowisko geograficzne regionu krośnieńskiego, jego pradzieje, średniowieczne osadnictwo, zabudowa w XVI w., rozwój życia miejskiego do połowy XVI w., warunki rozwoju w XVII i XVIII w., ustrój miejski, produkcja rzemieślnicza, handel, wpływy reformacji w tym okresie, przeszłość artystyczna i zabytki sztuki Krosna i okolicy.

W tomie II, który wyszedł z druku w roku 1973, autorzy Studiów zaznajomili czytelników m.in. z ruchem robotniczym i ludowym w okresie międzywojennym, ze zbrodniami hitlerowskimi w czasie okupacji, z rozwojem przemysłu i szkolnictwa po wyzwoleniu.

Spółeczeństwo krośnieńskie powitało z radością ukazanie się długo oczekiwanych Studiów, prawdziwej kopalni wiedzy o swoim regionie, zapoznających w sposób źródłowy z przeszłością i czasami współczesnymi. Studia cechuje nie tylko piękna szata graficzna, bogata ikonografia, lecz również źródłowość i rzeczowość opracowania nie zatracająca mimo całego aparatu

naukowego jasności i przystępności w przedstawianiu treści.

Pochlebne recenzje o Studiach ukazały się nie tylko w prasie regionalnej i krajowej, lecz także zagranicznej.

Andrzej Meissner^{footnote} „Studia Historyczne”, rok XVI, 1973 zeszyt 4 (1963) s. 634-635.^{/footnote} wartość Studiów widzi w dotarciu do rozsznycanych źródeł i materiałów archiwalnych oraz drukowanych, które umożliwiają weryfikację wielu spornych spraw np. daty lokacji miasta. Ustalenia autorów pozwalają na odtworzenie średniowiecznej zabudowy miasta, liczne zabytki i dzieła sztuki omówione przez J. Rossa świadczą o świetności Krosna. Wiele miejsca poświęcił recenzent rozwojowi szkolnictwa krosnieńkiego, którego tradycje sięgają XIV w. i są wyrazem ambicji kulturalnych jego mieszkańców. W tym czasie istnieją w Krośnie dwie szkoły parafialne a w latach 1401-1642 wyjechało na studia do Krakowa 193 krosnian, podczas gdy rzeszowian tylko 56, sanoczan 35, a na przełomie XIX i XX w Krosno może poszczycić się już seminarium nauczycielskim, szkołą tkacką, szkołą rolniczą, szkołą realną uzupełniającą szkołę przemysłową, dwiema szkołami ludowymi, seminarium żeńskim. Nic dziwnego, że Krosno pretenduje do miana miasta szkół.

Problemowi szkolnictwa krosnieńkiego poświęcił A. Meissner drugi artykuł^{footnote} *Z historii szkolnictwa krosnieńkiego (na marginesie monografii Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu, t. II, pod red. J. Garbacika Kraków 1973*, „Studia Historyczne”, Rok XX, 1977, zeszyt IV (79)^{/footnote}. Autor przytacza w nim sąd D. Quirini-Popławskiej o zasługach rady miasta dla rozwoju szkolnictwa w czasie porzbiworowym oraz cytuje za F. Kirykiem, iż „problematyka szkolna była przysłowiowym oczkiem w głowie burmistrzów i radnych miejskich, a ich poziom i różnorodność specjalizacyjna uczyniły z Krosna jeden z najpoważniejszych ośrodków szkolnictwa w województwie lwowskim w okresie międzywojennym”. Omawiając sprawę tajnej oświaty w okresie okupacji hitlerowskiej oraz odbudowę szkolnictwa na terenie powiatu w pierwszych latach powojennych recenzent jest zdania, że w monografii winien się znaleźć oddzielny artykuł poświęcony tym zagadnieniom. Na zakończenie swych uwag autor uzupełnia zestaw bibliograficzny kilkoma pozycjami.

Jacek Kolbuszewski w swej recenzji^{footnote} „Wierchy”, Rocznik 42, Rok 1973, Warszawa Kraków 1974, s.343-345.^{/footnote} stwierdza, iż Studia wzbogacają nie tylko wiedzę o regionie, ale stanowią również autentyczny wkład do nauki polskiej, z którą związki Krosna były zawsze silne, podkreśla umiejętność stworzenia z różnorodnej i złożonej tematyki wynikającej z samej istoty rzeczy całości zwartej i jednorodnej. Rozprawę J. Garbacika o zabudowie Krosna z XVI wieku określa jako „prawdziwy majstersztyk”. Badania profesora pozwoliły ustalić trasę i funkcjonowanie wodociągu miejskiego, na który Krosno otrzymało przywilej królewski już w roku

1461.

Na marginesie Studiów w związku z problematyką dotyczącą zakonu franciszkanów wypowiedział się polemicznie Antoni Zwiercan w rozprawie *O franciszkanach w Krośnie do końca XVIII wieku* {footnote}A.

Zwiercan,

Franciszkanach w Krośnie do końca XVIII wieku

, Kraków, Instytut Wydawniczy, „Nasza przeszłość”, 1979, s. 9, 17, 21, 27, 28, 30, 35, 36, 37. {/footnote}.

Warto również przytoczyć fakt, iż Studia doczekały się prawie równocześnie oceny pisma zagranicznego. Uczony amerykański Paul Bukowitsch jest zdania {footnote}„Polski Przegląd”, tom XVII, 1973 r., Nr 3. Kwartalnik red. przez Polski Instytut Sztuki w Ameryce Północnej Uniwersytet Columbia. {/footnote}, iż I tom Studiów może być przykładem opracowania historii regionu. Recenzenta interesują szczególnie prace Wyrozumskiego, Pieradzkiej i Cynarskiego dotyczące okresu od XIV do XVII wieku. Zauważa on, iż źródłem rozwoju ekonomicznego Krosna była okoliczność, iż stanowiło ono szlak handlowy ze Śląska do Lwowa, a później było centrum handlu wina z Węgrami. Upadek gospodarczy Krosna był wydarzeniem ogólnoeuropejskim i recenzent uważa za pewne niedociągnięcie autorów Studiów zbyt wąskie ujęcie zagadnienia, nie ukazanie go na szerszym tle europejskim.

Pierwsze dwa tomy nie wyczerpały całokształtu zagadnień Krosna wczoraj i dziś. Projektowany od kilku lat trzeci tom Studiów znajdzie swą realizację w roku 1982.

Poza Studiami Stowarzyszenie wydało w roku 1975 Katalog wystawy prac artystów plastyków profesjonalistów i amatorów związanych z regionem krosnieńskim, z tekstem A. Kosieka.

Komitet Organizacyjny Obchodów Roku Jubileuszowego I. Łukasiewicza przy Stowarzyszeniu Miłośników Ziemi Krośnieńskiej z okazji 150 rocznicy urodzin i 90 rocznicy śmierci wydał drukiem broszurę pt. *Ignacy Łukasiewicz twórcą przemysłu naftowego*, w której artykuły zamieścili:

J. Cząstka, *I. Łukasiewicz twórcą polskiego przemysłu naftowego*
J. Wojnar, *Szkolnictwo naftowe w Polsce*
S. Wiktor, *Wspomnienia koleżeńskie*

L. Makan, *Wspomnienia górnika*

Końcowe strony broszury wypełniają materiały dotyczące działalności Łukasiewicza.

Działalność oświatowo-popularyzatorska i artystyczna

Obok zabiegów o wydanie drukiem monografii Krosna i regionu zarząd Stowarzyszenia organizował poranki, wieczornice, odczyty, sesje popularnonaukowe, wystawy prac artystów plastyków związanych z naszym regionem dla uczczenia zasłużonych dla kultury narodowej krośnian. Upamiętniał również rocznice historyczne, zaznajamiał społeczeństwo z dorobkiem ekonomicznym i kulturalnym regionu w okresie Polski Ludowej, z perspektywami jego rozwoju, popularyzował piękno krajobrazu podkarpackiego, jego zabytki, tradycje, legendy.

Maria Konopnicka

Z okazji 125 rocznicy urodzin Marii Konopnickiej Stowarzyszenie zorganizowało w dniu 21 maja 1967 wspólnie z Powiatową i Miejską Biblioteką w Krośnie oraz Muzeum w Żarnowcu poranek poświęcony wspomnieniom o wielkiej poetce, której ostatnie lata życia związane były z odległym o 13 km od Krosna Żarnowcem, otrzymanym w roku 1903 w darze od społeczeństwa polskiego za całokształt jej twórczości literackiej walczącej z krzywdą społeczną, broniącej prawa człowieka do wolności myśli, podtrzymującej naród na duchu w okresie ucisku zaborczego, głoszącej świt nowych czasów. Franciszek Kraus zapoznał słuchaczy z życiem i twórczością poetki.

Wspomnieniami z pobytu Konopnickiej w Żarnowcu w latach 1903-1910 podzielił się Jan Ziemiński, który dzięki jej pomocy materialnej zdobył wykształcenie średnie i wyższe. Prelegent zwrócił uwagę na działalność filantropijną poetki, Marta Sikorska odczytała fragmenty listów

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Konopnickiej uwypatniającego stosunek emocjonalny poetki do Żarnowca.

W uroczystościach poza gośćmi z Krosna, przybyłymi na poranek specjalnym autokarem, wzięła tłumnie udział ludność miejscowa, tak że skromne pomieszczenia Muzeum nie mogły pomieścić zebranych.

Związkom M. Konopnickiej z ziemią krośnieńską poświęcony był odczyt Z. Łopatkiewicza, *Maria Konopnicka na tle tradycji kulturalnych regionu krośnieńskiego*, wygłoszony w dniu 20 maja 1976 w Krośnie, który wzbudził żywe zainteresowanie słuchaczy i wywołał ciekawą dyskusję.^{footnote} Skrócona wersja odczytu ukazała się drukiem: Zdzisław Łopatkiewicz, *Tradycja i teraźniejszość*, Rocznik XI, 1976, Tow. Lit. im. A. Mickiewicza.^{/footnote}.

O tym samym zagadnieniu dyskutowano na wieczorze w zorganizowanym przez Koło Warszawskie Stowarzyszenia w dniu 11.IX.1974, na którym informacji na temat Muzeum Marii Konopnickiej udzielał sekretarz Stowarzyszenia Z. Łopatkiewicz.

Związki M. Konopnickiej z ziemią krośnieńską upowszechnia nie tylko na terenie województwa, ale również w całym kraju Towarzystwo im. Marii Konopnickiej Koło w Żarnowcu, którego członkowie w osobach W. Dubisa i Z. Łopatkiewicza należą do aktywnych działaczy Stowarzyszenia.

Franciszek Pik Mirandola

W setną rocznicę urodzin F. Pika Mirandoli 1871-1930 Stowarzyszenie przypomniało społeczeństwu krośnieńskiemu postać tego utalentowanego poety, nowelisty, tłumacza, którego debiut przypada na okres Młodej Polski, a przekłady arcydzieł literatury światowej na wiek dojrzały, na lata XX-lecia międzywojennego. Mirandola przyswoił literaturze polskiej m.in. utwory Baudelaire'a, Romain Rollanda, Knuta Hamsuna, Rabindranatha Tagore'a.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Ojciec Pika był właścicielem apteki Pod Jednorożcem w Krośnie mieszczącej się na parterze narożnej kamienicy w Rynku. Po jego śmierci rodzina ze względów materialnych przeznaczyła syna do pracy w zawodzie aptekarskim.

Na sesji zorganizowanej wspólnie z Powiatowym Komitetem Kultury i Sztuki w dniu 13 grudnia 1971 Krystyna Sukiennik omówiła w sposób interesujący twórczość literacką Mirandoli na tle epoki.

Teresa Kazalska przedstawiła nieznanne szczegóły z działalności aptekarskiej Pika, zaznaczając wyraźnie, że do pracy zmuszała go sytuacja finansowa rodziny, konieczność zabezpieczenia jej egzystencji materialnej. Wrodzone uzdolnienia i zainteresowania ciągnęły Pika do pracy literackiej, która zapewniła mu poczesne miejsce w literaturze polskiej. Rozszerzona wersja referatu opracowana przez T. Kazalską i A. Kosieka, *Franciszka Pika Mirandoli kontakty z farmacją* ukazał się drukiem w „Farmacji Polskiej”, XXIX, 1973, 3.

A. Kosiek zapoznał słuchaczy z tradycjami rodzinnymi Mirandoli. Wskazał na bliskie pokrewieństwo z I. Łukasiewiczem, na związki łączące poetę ze środowiskiem lat dziecińczych, szczególnie na przyjaźń Pika z genialnym wynalazcą Janem Szczepanikiem, z którym stykał się od dzieciństwa. W referacie znalazł także odbicie klimatu środowiska rodzinnego uwidoczniony w twórczości literackiej Mirandoli.

Sesję, w której uczestniczyli przedstawiciele władz wojewódzkich, powiatowych i miejskich oraz szerokie rzesze społeczeństwa krosnieńskiego urozmaiciły recytacje utworów Mirandoli w wykonaniu uczniów Liceum Ogólnokształcącego pod kierownictwem Heleny Kasprzykowej. Zakończenie uroczystości stanowiło uroczyste odsłonięcie przez przew. Prez. MRN W. Ambickiego tablicy ku czci Mirandoli na budynku Rynek 14, dawnej kamienicy rodziny Pików. W tym domu urodził się i mieszkał F. Pik Mirandola (1871-1930) poeta, nowelista, tłumacz. W setną rocznicę urodzin – społeczeństwo Krosna, grudzień 1971.

Na wniosek Stowarzyszenia uchwałą MRN w Krośnie z dnia 30.XII.1971 jedna z ulic dzielnicy Tysiąclecie została nazwana imieniem Pika Mirandoli.

Walny zjazd oddziału PTTK w Krośnie odbyty w dniu 12.III 1972 przesłał Zarządowi Stowarzyszenia pismo wyrażające słowa uznania „za przysporzenie Krosnu nowych wartości krajoznawczych przez wmurowanie na zabytkowej kamienicy w Rynku tablicy upamiętniającej stulecie urodzin F. Pika Mirandoli{footnote}Akta Stowarzyszenia Rok 1972.{/footnote}.

Inicjatywę Stowarzyszenia popularyzowania wiadomości o zasłużonym dla kultury narodowej krośnianinie kontynuuje A. Kosiek, wygłaszając prelekcje na ten temat w Iwoniczu, w których biorą udział kuracjusze z całej Polski. Ostatnio odczyty A. Kosieka o Mirandoli odbyły się w dniu 5 maja 1978 dla członkiń Ligi Kobiet, a w dniu 17.IV.1978 dla sekcji emerytów ZNP.

Jan Szczepanik

Sesją popularnonaukową uczciło również Stowarzyszenie w dniu 13.VI.1972 setną rocznicę urodzin Jana Szczepanika (1872-1926), zasłużonego dla kultury narodowej wynalazcy, zwanego polskim Edisonem. Wynalazki jego dotyczą kolorowego filmu, barwnej fotografii, telewizji, projekcji diaskopowej barwnej, mechanicznego tkactwa (ulepszenie maszyny Żakarda) i wyprzedzają epokę, w której żył.

J. Szczepanik związany był licznymi więzami z Krośnieńskiem. Zręcin, Krosno, Potok, Lubatówka, Korczyzna – to miejscowości, w których wynalazca mieszkał i pracował w charakterze nauczyciela w latach od 1872-1896. W Krośnie, kolebce jego dzieciństwa i młodości, ukształtowała się osobowość Szczepanika.

Prof. W. Jewsiewicki, najwybitniejszy bezsprzecznie znawca kolei życia i działalności wielkiego wynalazcy, w referacie: Jan Szczepanik w polskiej kulturze technicznej przedstawił barwnie ciernistą, nie zawsze usianą różami, drogę życiową polskiego Edisona. Przytoczył sądy zagranicznych uczonych stwierdzających, że Szczepanik był jednym z największych polskich wynalazców, że wynalazki jego graniczyły z genialnością, mimo że nie miał on szczęścia do ich

realizacji.

Przyznają oni jednogłośnie pierwszeństwo w dziedzinie telewizji, filmu dźwiękowego, zautomatyzowanego procesu tkackiego gobelinu, fotografii barwnej i w wielu innych działach techniki. Duże zaciekawienie wzbudziły w słuchaczach wzmianki o kontaktach Szczepanika z Markiem Twainem, Paderewskim, Zapolską, Tetmajerem, o filmie na temat Szczepanika nakręconym na podstawie noweli Marka Twaina.

Dr Felicja Kędziorkowa omówiła wyczerpująco historię tkactwa krośnieńsko-korczyńskiego i próbę unowocześnienia go swymi pomysłami nowatorskimi przez J. Szczepanika.

A. Kosiek zapoznał słuchaczy z nieznanymi szczegółami z życia i działalności J. Szczepanika i jego związkami z regionem krośnieńskim.

Stowarzyszenie otrzymało depezę z gratulacjami za inicjatywę zorganizowania sesji od Dyrekcji Muzeum Techniki w Warszawie, prof. J. Cząstki z Krakowa oraz wyrazy wdzięczności od córki Marii Zboińskiej z Tarnowa za uczczenie pamięci jej ojca.

Celem ściślejszego związania nazwiska wielkiego wynalazcy z Krosnem Stowarzyszenie wystąpiło w dniu 10.IV.1972 do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie wnioskiem, by z okazji setnej rocznicy urodzin J. Szczepanika nadać jego imię Technikum Włókienniczemu w Krośnie. Inicjatywa Stowarzyszenia doczekała się realizacji 10.IX.1972. W uroczystości wzięły udział władze wojewódzkie i miejscowe oraz społeczeństwo miasta i powiatu. Przybyła na nią również córka wynalazcy M. Zboińska. Przemówienia okolicznościowe na temat życia i działalności J. Szczepanika przypomniały ponownie społeczeństwu krośnieńskiemu jego sylwetkę.

Wyświetlony dzięki staraniom Stowarzyszenia i Powiatowego Komitetu Kultury i Sztuki film o Szczepaniku w dniu 13.VI.1972 w programie I TV przyczynił się do dalszego spopularyzowania jego nazwiska w całym kraju{footnote}Film o Szczepaniku wyświetlony został również w marcu 1970 r. w cyklu audycji: *Wielcy znani i nie znani*, Jewsiewicki, op. cit., s.133.{/footnote}. Zrealizowany został również wniosek Stowarzyszenia w sprawie nadanie części ulicy Szkolnej imienia J. Szczepanika i umieszczania na kamienicy narożnej tablicy pamiątkowej z popiersiem wynalazcy wg projektu artysty S. Kochanka{footnote}

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Janowi Szczepanikowi 1872-1926. Wielkiemu wynalazcy w dziedzinie tkactwa, barwnej fotografii, filmu, telewizji, którego pierwsze twórcze osiągnięcia zrodziły się na ziemi krośnieńskiej. W setną rocznicę urodzin społeczeństwo Krosna i powiatu 13.VI.1972 r.

Akcja Stowarzyszenia popularyzująca nazwisko J. Szczepanika znalazła oddźwięk w uchwale Wojewódzkiego Klubu Techniki i Racjonalizacji w Krośnie w roku 1976 powziętej na wniosek prezesa Klubu inż. J. Baruda, członka zarządu Stowarzyszenia, w sprawie nadawania corocznie medalu im. J. Szczepanika trzem racjonalizatorom naszego województwa z grupy inżynierjno-technicznej i trzem z grupy robotników produkcyjnych.

Imieniem wielkiego wynalazcy nazwano również w roku 1978 jedną z drużyn harcerskich w Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika w Krośnie. O uznaniu, z jakim spotkała się akcja Stowarzyszenia zaznajamiająca społeczeństwo z życiem i osiągnięciami Szczepanika świadczy dedykacja prof. Jewsiewickiego na swej publikacji: *Polski Edison Jan Szczepanik: Panu Magistrowi Franciszkowi Krausowi z podziękowaniem za popularyzację działalności wybitnie zasłużonego dla polskiej kultury bohatera niniejszej książki. Warszawa 5/3 1973. Autor.*

200 rocznicę Komisji Edukacji Narodowej Stowarzyszenie uczciło sesją popularnonaukową w dniu 9.X.1974. Referaty na sesji wygłosili:

J. Garbacik, *Wkład Krosna i Krośnieńskiego w kulturę polską*
S. Gawęda, *K.E.N. źródłem polskiej myśli demokratycznej*
S. Cynarski, *Rola Kopernika w dziejach nauki światowej*

W spotkaniu towarzyskim po sesji wzięli udział autorzy Studiów, władze polityczne i administracyjne powiatu oraz zarząd Stowarzyszenia.

Wincenty Pol

W setną rocznicę śmierci W. Pola (1807-1872), autora „Pieśni Janusza” i „Pieśni o ziemi naszej”, uczestnika powstania listopadowego, geografa, krajoznawcy odbyła się w dniu 14.XII.1972 staraniem Stowarzyszenia uroczysta wieczornica ku jego czci.

W. Pola łączyły liczne więzy z ziemią krośnieńską. W Krośnie mieszkała matka poety Eleonora, brat poety Józef był lekarzem zdrojowym w Iwoniczu, serdeczny przyjaciel Tytus Trzeciecki gospodarował w Polance. Pol upamiętnił w swojej twórczości piękno krajobrazu i zabytków naszego regionu: lipę w Polance, dźwięk dzwonów krośnieńskich, tradycje historyczne Malinowej Górki, wieże Odrzykonia, dwór Mniszchów w Dukli, górę Cergową, pustelnię Jana z Dukli i „szemrzącą jak przed wiekami” iwonicką Bełkotkę.

Poza prelekcjami Franciszka Sulimowskiego, *W. Pol jako geograf i krajoznawca*, Adolfa Marczaka,

W.

Pol a ziemia krośnieńska

, na program wieczornicy złożyły się pieśni poety w wykonaniu J. Kądzielewskiej i K. Sadowskiej, jego wiersze recytowane przez słuchaczy Studium Kulturalno-Oświatowego i Korespondencyjnego Liceum Ogólnokształcącego pod kierownictwem K. Sukiennik i A. Ochmanowskiego. Wieczornicę zagał prezes Stowarzyszenia F. Kraus. Dekoracje wykonali słuchacze Państwowego Studium Kulturalno-Oświatowego, instruowani przez E. Wajdę.

Udział w organizowaniu Dni Krosna

Stowarzyszenie włączało się aktywnie od samego początku w przygotowywanie Dni Krosna urządzając bądź sesje popularnonaukowe, bądź prelekcje lub pogadanki na różne aktualne tematy.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

W ramach Dni Krosna Stowarzyszenia przygotowało w dniu 18.IX.1972 sesję popularnonaukową poświęconą tematyce regionalnej. A. Marczak w prelekcji na temat: *Region krośnieński w literaturze doby romantyzmu*

naświetlił motyw Oświęcimów w literaturze pięknej, malarstwie, muzyce, zwrócił uwagę na utwory związane tematycznie z Odrzykoniem, Iwoniczem, Duklą^{footnote} Rozszerzona wersja prelekcji A. Marczaka o legendzie ukazała się drukiem pt.

W kręgu podania o Oświęcimach

, „Rocznik Komisji Historycznoliterackiej PAN Oddział w Krakowie, t. XV, 1978. Region krośnieński w literaturze i sztuce popularyzuje A. Marczak w okolicznościowych odczytach w Krośnie i Iwoniczu oraz artykułach prasowych w „Podkarpaciu”. [Zob.

[artykuł 1](#)

,
[artykuł 2](#)

,
[artykuł 3](#)

,
[artykuł 4](#)

- przyp. TŁ^{/footnote}.

Juliusz Ross przedstawił rozwój Iwonicza Zdroju w XIX w. i jego ówczesną zabudowę. Zwrócił uwagę na unikalną, zabytkową, drewnianą architekturę centrum iwoniczkiego^{footnote} Nawiasem warto dodać, że jego autorytet cenionego krakowskiego historyka sztuki ochronił od wyburzenia dwa zabytkowe budynki Jedność Robotnicza (Łazienki mineralne) i Dom Zdrojowy.^{/footnote}.

A. Kosiek wydobył z mroków zapomnienia postać Dionizego Mazurkiewicza, lekarza, społecznika, patrioty, powstańca z roku 1863, ojca Augusta. Szczególnie cenna była działalność Dionizego w charakterze radnego miejskiego.

W roku 1976 Stowarzyszenie zorganizowało sesję na temat: Krosno wczoraj, dziś, jutro. Na program sesji złożyły się referaty:

Jerzy Kotowicz, *Dorobek gospodarczy Krosna w okresie Polski Ludowej*

Zdzisław Gil, *Zabytki Krosna i problem ich konserwacji*

Jan Krzanowski, *Rozwój oświaty w Krośnie w latach 1945-1975*

Ryszard Lisak, *Perspektywy rozwoju Krosna*

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

W dniu 9.IX.1977 wspólnym wysiłkiem Stowarzyszenia, Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Rzeszowie, PTTK i Wojewódzkiej Komisji Krajoznawczej w Krośnie odbyła się w sali Państwowej Szkoły Muzycznej sesja popularnonaukowa, na której referaty wygłosili:

Czesław Kłak, *Aleksander Fredro i Seweryn Goszczyński*
Lesław Forczek, *Motyw podkarpacki w twórczości S. Goszczyńskiego*
Aleksander Zyga, *S. Goszczyński w Odrzykoniu*.
Bronisław Cmela, *Śladami S. Goszczyńskiego po regionie krośnieńskim*.

Sesja odpowiadająca powszechnemu zapotrzebowaniu unaoczniała szerokim kręgom społeczeństwa bliskie kontakty poetów i pisarzy okresu romantyzmu z naszym regionem.

W roku 1979 w 35 rocznicę wyzwolenia Krosna spod okupacji hitlerowskiej miało miejsce uroczyste spotkanie członków Stowarzyszenia ze społeczeństwem krośnieńskim, w czasie którego doc. dr Mieczysław Wieliczko wygłosił prelekcję na temat: *Wyzwolenie Krosna na tle operacji dukielsko-preszowskiej*
. W ożywionej dyskusji przeżyciami okresu okupacji podzielili się: J. Cisowski, A. Filepowicz, S. Dziudzio.

Drugie spotkanie na temat tragicznego września we wspomnieniach członków Stowarzyszenia zorganizowano wspólnie z Muzeum Okręgowym w dniu 16.X.1979. O przeżyciach okupacyjnych opowiedzieli zebrany Józef Kusiba i Franciszek Kochan.

Poza sesjami popularnonaukowymi na działalność kulturalno-oświatową Stowarzyszenia składają się również prelekcje odnoszące się bądź do przeszłości, bądź do życia, bieżącego naszego regionu.

A. Filepowicz ma już na swym koncie 1000 odczytów i pogadanek wygłaszanych na terenie całego kraju. Dotyczą one życia i działalności A. Fredry, S. Goszczyńskiego, W. Pola, M. Konopnickiej, J. Szczepanika, I. Łukasiewicza oraz podań i legend pozostających w związku z naszym województwem.

Wspólnie z Z.N.P. zorganizowano dwa odczyty Tadeusza Gerlacha, *Środowisko geograficzne powiatu krośnieńskiego*,
dwa odczyty M. Terleckiego,
Udział Podkarpacia w powstaniu styczniowym
, prelekcję W. Chajeca,
Zagospodarowanie wód mineralnych województwa krośnieńskiego
, K. Górawskiego,
Tajne nauczanie w Krośnie i regionie w okresie okupacji
, A. Kosieka,
Na śladach związków F. Pika Mirandoli z terenami Podkarpacia
, F. Krausa,
Język zwierciadłem kultury
, Z. Łopatkiewicza,
Konopnicka na tle tradycji kulturalnej Krosna i regionu
.

Wystawy

Poza wspomnianymi już poprzednio, organizowanymi w ramach współpracy z Komisją Obchodów Tysiąclecia, wystawami obrazów Stanisława Bergmana, Zdzisława Truskolaskiego, Seweryna Bieszczada, plastyków amatorów regionu krośnieńskiego, zdjęć fotograficznych W. Niepokoja ilustrujących piękno ziemi krośnieńskiej, modeli przedstawiających największe osiągnięcia produkcyjne krośnieńskich zakładów pracy – Stowarzyszenie urządziło z okazji 30-lecia PRL w salach Muzeum Okręgowego w Krośnie wystawę prac artystów plastyków związanych z naszym regionem. W wystawie wzięło udział 7 malarzy profesjonalistów: Jan Janikiewicz, Stanisław Kochanek, Stanisław Krygowski, Anna Murman, Władysław Niepokój, Leszek Soliński oraz 7 amatorów: Maria Barud, Elżbieta Buczek, Wanda Federkiewicz, Piotr Kenar, Tadeusz Markiewicz, Kazimierz Murman. Nakładem Stowarzyszenia wydano katalog wystawy w opracowaniu A. Kosieka.

Wystawa spotkała się z przychylnym przyjęciem publiczności, co na pewno wzmocniło wiarę we własne siły twórców amatorów i stało się zachętą do dalszej wyteźzonej pracy nad sobą.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Jeden z anonimowych uczestników wystawy zauważa, iż ekspozycja zapoznała zwiedzających z dorobkiem artystów krośnieńskich w okresie 30-lecia PRL. Prezentowała portrety ludzi zasłużonych dla naszego regionu oraz powszechnie znanych, pejzaże związane z podkrośnieńskimi okolicami wykonane różnymi technikami. Starsi odnajdywali w wystawie obrazy minionej przeszłości, młodszy mogli poznać niezbyt odległą historię, uchwyconą na płótnie ^{footnote} „Podkarpacie”, 1975, nr 1 ._{/footnote}.

Kontynuacją działalności wystawienniczej Stowarzyszenia była ekspozycja obrazów Jana Wodyńskiego, zorganizowana wspólnie z Muzeum Okręgowym w Krośnie w Dniach Kultury, Oświaty, Książki i Prasy, czynna od 20.VI.1978.

Jan Wodyński pochodzi z Jasła, ale już od lat szkolnych przejawiał żywą sympatię do Krosna i pozostawał pod przemożnym wpływem jego zabytków sztuki i piękna krajobrazu. W pieszych wędrówkach w gronie kolegów docierał do okolic Dukli i Cergowej, Rymanowa, Odrzykonii i innych zakątków Podkarpacia, chłonąc wrażliwą duszą młodego artysty urok jego krajobrazu. Znalazło to wyraz w tematyce obrazów malarza związanych z naszym regionem, które rozstawiły województwo krośnieńskie na wystawach nie tylko w kraju, ale i za granicą. Otwarcie wystawy miało charakter uroczysty. Uczestniczyły w niej władze polityczne i administracyjne: kierownik Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KW PZPR Maria Ożóg, dyr. Wydziału Kultury i Sztuki Marian Sobel, przedstawiciel prasy i radia Zbigniew Wawszczak, bohater uroczystości J. Wodyński i szerokie rzesze społeczeństwa krośnieńskiego. Zagajając uroczystość prezes Stowarzyszenia F. Kraus podkreślił, iż ekspozycja obrazów J. Wodyńskiego jest nawiązaniem do bogatej tradycji artystycznej naszego regionu, szczególnie na polu malarstwa. O tej tradycji sięgającej jeszcze czasów Renesansu wspomina Z. B. Stęczyński, popularny w połowie XIX wieku malarz, poeta, krajoznawca:

*Słynęło długo z malarzy...
Było pierwsze po Krakowie*

Wystawa została entuzjastycznie przyjęta przez publiczność krośnieńską oraz przyjezdną jak o tym świadczą notatki w prasie i księdze uwag. W księdze tej, wspomniana wyżej M. Ożóg, napisała: *Jesteśmy pod ogromnym wrażeniem dzieł pozwalających docenić możliwości prof. Wodyńskiego. Dobrze się stało, iż Stowarzyszenie aktywnie wyraża swój udział w popularyzowaniu dorobku kultury regionu i ludzi z nim związanych* ^{footnote}Księga uwag._{/footnote}

Z młodzieńczą bezpośredniością i entuzjazmem odnieśli się do wystawy studenci Studium Kulturalno-Oświatowego w Krośnie: *Jesteśmy zachwyceni kolorem, atmosferą, świeżością dzieł. Świetnemu artyście składamy wyrazy podziwu i szacunku* {footnote}Księga uwag.{/footnote}.

Wystawa obrazów J. Wodyńskiego spełniła ważną rolę w życiu kulturalnym Krosna. Pozwoliła ona społeczeństwu krosnieńskiemu i osobom spoza Krosna poznać dzieła znakomitego malarza, dojrzałe pod względem techniki malarskiej, oryginalne w swym indywidualnym ujęciu. Całość cudownie zharmonizowana przenosi widza w jakiś świat bajecznie kolorowy.

Uczestnictwo w akcji ratowania zabytków

Doceniając wartość dziedzictwa kulturowego w procesie kształtowania osobowości człowieka, Stowarzyszenie zwracało baczną uwagę na ochronę zabytków kultury narodowej, na otoczenie opieką i troską materialnego i duchowego dorobku przeszłych pokoleń. Zabytki kultury materialnej łączą bowiem w jedną nierozzerwalną całość minione epoki z chwilą bieżącą, stanowią o ciągłości rozwoju kulturalnego Polski, są metryką kulturalną współczesnego człowieka, który czuje się spadkobiercą i kontynuatorem wszystkich wartości postępowych w naszej kulturze, odpowiedzialnym za dalszy jej rozwój.

Zarząd Stowarzyszenia uważał za swój obywatelski obowiązek aktywizowanie członków do pracy w tej dziedzinie i inicjowanie uczestnictwa w akcji ratowania pomników kultury narodowej.

Do ważniejszych poczynań w tym zakresie zaliczyć należy wnioski do Urzędu Miasta, konserwatora wojewódzkiego i Ministerstwa Kultury i Sztuki w sprawie opieki nad cmentarzami krosnieńskimi, współdziałanie z b. konserwatorem powiatowym i wojewódzkim w zabezpieczeniu zabytkowych ruin zamku Kamieniec przed dalszym niszczącym działaniem czynników atmosferycznych i dewastacją człowieka, niedopuszczenie w związku planami zabudowy miasta do wyburzeń budynków przedstawiających wartość zabytkową i historyczną,

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

przeciwstawianie się nie przemyślanej zabudowie starówki krosnieńskiej i iwonickiej, bezmyślnemu niszczeniu drzewostanu.

Temu celowi służą również tablice informujące o przeszłości najcenniejszych zabytków, prelekcje{footnote}Z. Gil, *Zabytki Krosna i problem ich konserwacji*, Sesja popularnonaukowa 16.IX.1970.{/footnote}, artykuły w prasie{footnote}Z. Gil,

[O krosnieńskiej starówce](#)

, „Szkłane Zagłębie”, Rok II, Nr 2, 1976

.{/footnote}, pogadanki przez radiowęzeł zapoznające społeczeństwo z walorami zabytków regionalnych i koniecznością ich ochrony{footnote}A. Kosiek,

[Stary cmentarz w Krośnie](#)

, tamże.{/footnote}.

Cmentarze krosnieńskie

Sprawa cmentarzy krosnieńskich była przedmiotem dyskusji na kilku posiedzeniach zarządu Stowarzyszenia. W wyniku powziętej uchwały zwrócono się pismem z dnia 2.V.1975 do Urzędu Miasta i wojewódzkiego konserwatora zabytków z prośbą o opiekę nad cmentarzami krosnieńskimi. Stary cmentarz jest bowiem miejscem związanym z historią i kulturą Krosna i regionu. Spoczywają na nim zwłoki powstańców z roku 1831 i 1863, burmistrzów, radnych, architektów, nauczycieli, lekarzy, działaczy społeczno-kulturalnych, pionierów przemysłu naftowego, cudzoziemców pracujących w Krośnie.

Jeżeli chodzi o nowy cmentarz, to palącą sprawą jest wykonanie płyt na grobach malarzy S. Bergmana, S. Bieszczada, F. Daniszewskiego. Sprawą starego cmentarza Stowarzyszenie zainteresowało generalnego konserwatora zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki, który wyraził zadowolenie z tego powodu i prosił o przesłanie protokołu dyskusji na ten temat{footnote}Pismo z dnia 30.V.1976, M.O.Z. C/18/76/I.{/footnote}.

Od tego czasu upłynęło półtora roku. W dniu 7 grudnia 1976 A. Kosiek z ramienia

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Stowarzyszenia uczestniczył w pracach mających na celu sporządzenie dokumentacji opisowej i fotograficznej najcenniejszych obiektów cmentarnych. Dokumentację fotograficzną wykonał Marek Głowiński i przesłał ją wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

I znowu minęło półtora roku. W dniu 20.V.1978 r Komisja powołana przez Urząd Miasta w składzie: M. Szymański, delegat Min. Kult. i Szt., F. Kraus, prezes Stowarzyszenia, Z. Gil wojewódzki konserwator zabytków, A. Merska Sroka, pracownik Biura Projektów Budownictwa Komunalnego, A. Kosiek, kustosz Muzeum Okręgowego w Krośnie, dokonała wizji lokalnej zespołu cmentarnego i stwierdziła poważną dewastację graniczącą z wandalizmem nagrobków kamiennych, grobowców wraz z wystrojem plastycznym oraz ozdobnych ogrodzeń żeliwnych. Powoduje to proces nieodwracalnego niszczenia dorobku kulturowego świadczącego o historii miasta i regionu.

Mając na względzie wysoką wartość zabytkową krośnieńskiego zespołu cmentarnego, Komisja stwierdziła konieczność podjęcia szybkich działań zabezpieczających zespół przed dalszą dewastacją. W szczególności należy zorganizować dozór MO na cmentarzu, uzupełnić ogrodzenie, naprawić bramy wjazdowe i zamykać je na noc, wywiesić tablicę przy bramie zawierającą informację o przeszłości cmentarza, o jego walorach historycznych i artystycznych, zlikwidować obiekty obce, zupełnie przypadkowo znajdujące się na cmentarzu (stacja trafo, słupy elektryczne, garaż w północno-wschodniej części), wykonać dokumentację opisową i fotograficzną cmentarza, sporządzić projekt zagospodarowania przestrzennego zespołu z zachowaniem obecnego układu historycznego i pozostawieniem in situ poszczególnych grobów, grobowców, nagrobków, przeprowadzić renowację oraz uzupełnienie brakujących elementów kamiennych, leżących w pobliżu zniszczonych nagrobków, roztoczyć stałą opiekę nad cmentarzem w ciągu całego roku przez młodzież szkolną, co będzie miało niewątpliwie walory wychowawcze, poinformować społeczeństwo krośnieńskie o podjętych przedsięwzięciach, zwrócić się z apelem o zgłaszanie danych dotyczących osób spoczywających na cmentarzu – celem sporządzenia pełniejszej dokumentacji historycznej. Z wielką aprobatą spotkała się akcja Stowarzyszenia w sprawie starego cmentarza ze strony delegata Ministerstwa. Kultury i Sztuki mgra Tomasza Jurasza, który podczas bytności w Krośnie w dniu 23.I.1980 r. zwiedził cmentarz w towarzystwie wojewódzkiego konserwatora zabytków i prezesa Stowarzyszenia.

Inicjatywa Stowarzyszenia doczekała się odzewu w prasie. Artykuły w "Podkarpaciu" [„Podkarpacie” z dnia 30.X.1980, nr 44](#), i z dnia [4.XII.1980, nr 49](#)

z dopingowały kierownika Wydziału Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska Tadeusza Guzika do odpowiedzi na łamach tego tygodnika, w której informuje o podjęciu działań mających doprowadzić do właściwego urządzenia starego cmentarza jako terenów

zielonych{footnote},„Podkarpacie” z dnia 29.I.1981, nr 3.{/footnote}.

Powołana przez Urząd Miasta Komisja, w składzie: J. Zagórska, F. Kraus, J. Krzanowski, E. Krauz, M. Skotnicka, K. Konieczkowski, M. Krukierek, Z Gil po dokonaniu wizji lokalnej w dniu 13.II.1981 uściśliła i skonkretyzowała niektóre ustalenia z roku 1978. Między innymi postanowiła:

- 1) Zobowiązać organa MO do roztoczenia opieki nad terenem cmentarza, szczególnie w okresie wiosennym, letnim i jesiennym kiedy na cmentarzu odbywa się zorganizowane picie alkoholu i gra w karty.
- 2) Zlecić uzupełnienie ogrodzenia od strony północno-wschodniej wykonanego z siatki. Teren poza ogrodzeniem od ul. Cmentarnej oczyścić z zarośli, krzaków i drzew. Wykonać nowe ogrodzenie z siatki na słupach żelaznych od strony północno-zachodniej, w którym należy pozostawić bramę dla pieszych. Wzdłuż tego ogrodzenia zasadzić żywopłot z głogu. Wydzielić działkę dla Stanisławy i Kazimierza Maksymiszynów i zobowiązać ich do wykonania ogrodzenia od strony cmentarza na własny koszt. Od ul. Krakowskiej wyremontować ogrodzenie i zlikwidować istniejące dziury. Bramę poddać renowacji polegającej na zabezpieczeniu przed korozją elementów żelaznych, uzupełnić zwieńczenie cokołu oraz umieścić tablicę informacyjną.
- 3) Przeprowadzić remont bieżący zniszczonych nagrobków przez ustawienie poprzewracanych elementów. Zabezpieczyć najbardziej cenne nagrobki przed szkodliwym działaniem warunków atmosferycznych. Wyznaczyć miejsce na składowanie elementów kamiennych z nieistniejących nagrobków.
- 4) Usunąć wszystkie drzewa zagrożone i wywieźć z terenu cmentarza. Zasadzić krzewy ozdobne wzdłuż głównej alei oraz ustawić co najmniej 10 ławek i koszy na śmieci, ławki umocować na cokołach betonowych. Systematycznie kosić trawę w ciągu całego roku.
- 5) Zlecić opracowanie studium naukowo-historycznego do PKZ Rzeszów w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
- 6) Zaaapelować do społeczeństwa o roztoczenie opieki przez rodziny nad grobami znajdującymi się na terenie cmentarza.
- 7) Istniejący pomnik powstańców obsadzić kwiatami i tujami.
- 8) Zlecić wykonanie wymienionych prac oddziałowi Gosp. Kom. Krosno.

Mimo, iż inicjatywa Stowarzyszenia w sprawie opieki nad cmentarzem nie została dotąd zrealizowana, to jednak istnieją uzasadnione nadzieje, iż dotychczasowe starania nie pójdą na marne. Wskazuje na to fakt, iż cmentarz pozostaje stale w kręgu zainteresowania zarówno Urzędu Miasta, jak i Woj. Kons. Zabytków.

Iwonicz

Znaczne osiągnięcia na swym koncie może zapisać zarząd Stowarzyszenia w dziedzinie opieki nad zabytkowym zespołem zdrojowym w Iwoniczu i ocalenia go od grożącego mu wyburzenia. Na naradzie roboczej zwołanej przez dyrektora Uzdrowiska, w dniu 23.IX.1973 r. w sprawie decyzji Prez. WRN w Rzeszowie objęcia budynków centrum uzdrowiska Iwonicz rejestrem zabytków zgłoszono wniosek wyburzenia dwu zabytkowych budynków: Jedność Robotnicza (Łazienki mineralne) i „Domu Zdrojowego”. Kto wie, jaki obrót przybrałaby sprawa, gdyby nie rzeczowe argumenty i autorytet cenionego krakowskiego historyka sztuki dr. J. Rossa, członka Stowarzyszenia, które przekonały zebranych, iż „drewniana zabudowa centrum Iwonicza stanowi zespół o wyjątkowej wartości zabytkowej, w Polsce jedyny, a przewyższający pod tym względem wiele zespołów zagranicznych

{footnote}Cytuję za A. Kosiekiem, [Zburzyć?](#) „Podkarpacie”, 28.IX.1973

./footnote}.

W sprawie tej zabrał głos również A. Kosiek dowodząc, że stare centrum iwonickie, wzniesione przeszło sto lat temu, doskonale harmonizuje z parkiem zdrojowym, który tworzą zbocza porośnięte lasem, należy je za wszelką cenę chronić przed zniszczeniem, gdyż stanowi ono niewątpliwie element przyciągający kuracjuszy, którym można się pochwalić nawet przed gośćmi zagranicznymi. Docenianie jego wartości jest naszym obowiązkiem społecznym

{footnote} [Tamże](#) {/footnote}.

Dukla

W akcji opieki nad zespołem pałacowo-parkowym Mischów w Dukli, wielkie zasługi położyła Irena Okólska, kierownik Muzeum, członek Stowarzyszenia.

Odrzykoń

Z wielką uwagą i niepokojem śledzi zarząd Stowarzyszenia losy ruin zamku odrzykońskiego. Zaniedbania lat minionych, brak należytej troski ze strony czynników odpowiedzialnych za opiekę nad dobrami kulturalnymi przeszłości doprowadziły do pożałowania godnego procesu niszczenia i dewastacji obiektu, który winien stać się przedmiotem dumy regionu krośnieńskiego, miejscem masowych wycieczek turystów z całej Polski.

W zorganizowanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków wizji lokalnej wziął udział społeczny opiekun zabytków A. Kosiek.

W notatce służbowej stwierdzono konieczność kompleksowego zagospodarowania ruin dla potrzeb turystyki oraz opracowania odpowiedniej dokumentacji wraz z programem robót budowlano-konserwatorskich.

Głośnym echem w prasie, w radiu i telewizji odbił się bolesny dla każdego miłośnika przeszłości fakt zawalenia się z powodu braku należytej konserwacji jednej z baszt zamku^{footnote}Zarząd Stowarzyszenia przesłał w dniu 9.XII.1977 wyrazy gorącego podziękowania redakcji Dziennika TV za audycję na temat zamku odrzykońskiego nacechowaną kultem zabytków.^{/footnote}

W roku 1978 przy współudziale członków Stowarzyszenia wojewódzki konserwator zabytków przeprowadził akcję porządkowo-estetyczną ruiny zamku odrzykońskiego. W pracach porządkowych wzięła udział młodzież Państw. Lic. Ogóln. w Krośnie, studenci Studium Kult. Oświatowego i Bibl., brygady remontowe SKR z Wojaszówki oraz Spółdzielni Ogrodniczej z Korczyny. W tymże roku z funduszy Min. Kult. i Sztuki przeprowadzono częściowe zabezpieczenie zagrożonej partii zamku niskiego^{footnote}W celu zmobilizowania opinii publicznej w całym kraju na rzecz konserwacji zabytkowych ruin zamku Kamieniec woj. kons. zabytków Z. Gil przy współudziale prezesa Stowarzyszenia zorganizował w dniu 12.V.1980 audycję radiową i telewizyjną z red. Anną Karwańską z Rzeszowa. Informacji na temat historii

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

zamku, jego obecnego stanu i legend z nim związanych udzielali Z. Gil, F. Kraus i B. Wołczańska.

Można żywić nadzieję, iż dla zabytkowych ruin zamku Kamieniec koło Odrzykonia nadejdą jeszcze lepsze czasy, gdyż wojewódzki konserwator zabytków zawiadomił zarząd Stowarzyszeniu, iż zlecił kontynuację prac remontowo-konserwatorskich dyrekcji Oddziału PPPKZ w Rzeszowie na rok 1973 i lata następne aż do całkowitego zakończenia robót. Akta Stowarzyszenia rok 1978.

Kościół famy

O wielkim pietyzmie mieszkańców Krosna dla pomników przeszłości świadczy fakt, że gdy podczas budowy przystanku autobusowego przy ul. Podwale skarpa, na której stoi budynek kościoła farnego, została podcięta na głębokości kilku metrów, mur oporowy zburzony, drzewa wyrwane z korzeniami, roboty zabezpieczające czasowo przerwano, członek Stowarzyszenia doc. J. Ostaszewski uderzył na alarm i w piśmie adresowanym do miejscowych władz politycznych i administracyjnych wskazał na możliwość obsunięcia się skarpy wraz z kościołem. Pismo J. Ostaszewskiego z dnia 26.VI.1977, akta Stowarzyszenia.

Obawy okazały się na szczęście przedwczesne, gdyż mur oporowy zbudowany zgodnie z dokumentacją techniczną w pełni gwarantuje bezpieczeństwo zabytkowego obiektu. Odpowiedź woj. kons. zabytków z dnia 5.VII.1977, akta Stowarzyszenia.

Domy Aldony Dymnickiej, Wojnara i skwer przy ul. Spółdzielczej

Interweniował również zarząd Stowarzyszenia w sprawie niedopuszczenia do rozbiórki domów A. Dymnickiej przy ul. Lewakowskiego 35, Wojnara przy ul. Wojska Polskiego i zabudowy skweru przy ul. Spółdzielczej.

Pierwszy stanowi zabytek dawnego budownictwa miejskiego. Zbudowany został w połowie XIX wieku przez pionierów polskiego przemysłu naftowego i służył przez wiele lat jako kancelaria kopalni naftowej^{footnote}Powołana przez woj. kons. zabytków Komisja z udziałem delegata Min. Kult. i Sztuki i członków Stowarzyszenia uznała w dniu 13.1.1980 dom A. Dymnickiej za budowlę zabytkową podlegającą ochronie. Warto zaznaczyć, że w domu tym w czasie okupacji mieszkał i pracował znany w woj. krośnieńskimi malarz Z. Truskolaski.^{/footnote}.

W budynku Wojnara zbudowanym w stylu secesji krośnieńskiej z charakterystycznym gankiem z kolumnkami odbywały się tajne egzaminy dojrzałości w czasie okupacji. Obiekt, zdaniem prof. Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie J. Wodyńskiego, winien być odremontowany i po odpowiedniej adaptacji przeznaczony na dom artysty plastyka.

Negatywnie ustosunkował się zarząd Stowarzyszenia do planu zabudowy skweru w narożniku ul. Spółdzielczej i Sienkiewicza przez Woj. Zarząd Spółdz. Roln. Sam. Chł. W pismach skierowanych w tej sprawie do władz miejscowych oraz Min. Kult. i Sztuki zarząd wyszedł z założenia, że bryła architektoniczna nowego współczesnego trzykondygnacyjnego pawilonu handlowego nie będzie harmonizować ze starą zabytkową zabudową Krosna, zaliczaną do najcenniejszych zespołów urbanistycznych w Polsce.

Zarząd powołał się na autorytet prof. dr. Zina, który w audycji „Piórkiem i węglem” na temat starówki krośnieńskiej doradza ojcom miasta, by nie starali się za wszelką cenę zabudowywać plomb, gdyż urok dawnej architektury jest niepowtarzalny.

Podobnego zdania był również prof. Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie J. Wodyński, którego malarstwo było eksponowane w Krośnie.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Oprócz opieki nad zabytkami kultury jako symbolami ciągłego historycznego trwania narodu zarząd Stowarzyszenia zaszczebiał w społeczeństwie kult tradycji, mając w pamięci słowa Norwida, iż „przez tradycję wyróżniony jest majestat człowieka od zwierząt polnych”. Tablicami pamiątkowymi, tekstami informacyjnymi na zabytkowych obiektach, nazwami ulic pragnął ocalić od zapomnienia wszystko, co na pamięć zasługuje.

Temu celowi w czasie Dni Krosna od 10-12 IX.1976 służyły: prelekcja Z. Gila, Zabytki Krosna i program ich konserwacji, wygłoszona na sesji popularnonaukowej zorganizowanej przez zarząd Stowarzyszenia, pogadanki przez radiowęzeł A. Kosieka i M. Terleckiego na temat zasłużonych krośnian i najcenniejszych pomników przeszłości, wniosek Stowarzyszenia do Urzędu Miasta o upamiętnienie placu nad Wisłokiem, na którym już w XV wieku znajdował się kościół św. Ducha oraz utrzymywany przez miasto szpital dla ubogich. Budowle te umieszczono w dziele Jerzego Brauna, Civitates orbis terrarum z XVII w.

Pomagał również zarząd Redakcji Słownika pracowników książki polskiej w Łodzi w uzyskaniu informacji o Wojciechu Leniku, właścicielu drukarni i księgarni w Krośnie w okresie międzywojennym, celem umieszczenia jej w Suplemencie do Słownika.

Opieka nad twórcami ludowymi i pomoc w rejestrowaniu kultury ludu

Realizując jeden z celów statutu dotyczący opieki i pomocy w krzewieniu i rejestrowaniu tradycji i zwyczajów ludowych, zarząd Stowarzyszenia służył wszechstronną pomocą swemu członkowi Stanisławowi Witkosiowi, rolnikowi z Białkówki, w kolekcjonowaniu przez niego przedmiotów ludowej kultury materialnej i przygotowaniu do druku pracy etnograficznej o charakterze regionalnym.

Prezes Stowarzyszenia, ówczesny przewodniczący Powiatowej Komisji Oświaty i Kultury w Krośnie F. Kraus w przemówieniu z okazji uroczystego otwarcia w dniu 31.VII.1971 izby pamiątek w Moderówce podkreślił znaczenie tego wydarzenia kulturalnego. Polega ono, zdaniem prelegenta, z jednej strony na ochronieniu od zapomnienia pewnej liczby dóbr kultury materialnej zgromadzonych w przygotowanych do tego celu pomieszczeniach, na zaznajomieniu młodszego pokolenia z szybko zanikającymi w związku z przemianami zachodzącymi na wsi polskiej relikwiami kultury stworzonej przez ich przodków, z drugiej – na

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

wyzwoleniu inicjatywy społecznej, aktywności obywatelskiej, zachęcie do podobnego działania.

Za zorganizowanie izby pamiątek, uznane za działalność kulturalno-oświatową, S. Witkoś otrzymał na wniosek Stowarzyszenia nagrodę Prez. PRN w Krośnie w wysokości 5.000 zł.

Stowarzyszenie zabiegało usilnie o wydanie drukiem pracy etnograficznej S. Witkosia o charakterze regionalnym, *Bajdy i Moderówka*. Zarząd zwracał się z prośbą o dotację na ten cel do Urzędu Miasta i Gminy w Jedliczu, na którego terenie leżą Bajdy i Moderówka, do Prez. PRN w Krośnie, do Muzeum Etnograficznego w Sanoku, lecz bez rezultatu.

Dopiero dzięki życzliwości prof. J. Burszty, kierownika Katedry Etnograficznej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, praca wyszła drukiem nakładem Muzeum Narodowego Rolnictwa w Szreniawie, instytucji zasłużonej dla dokumentacji kultury wsi. Prof. Burszta widzi w tej pracy „drobiazgową rekonstrukcję stanu i przeobrażeń tradycyjnej kultury ludowej mikroregionu na tle społeczno-gospodarczych i historycznych wydarzeń, wykonaną przez jednego z nosicieli tej kultury, prostego człowieka pracy{footnote}Stanisław Witkoś, *Bajdy i Moderówka* Państwowe Wyd. Rolnicza i Leśne, Poznań 1977, s. 7.{/footnote}.

Publikacja Witkosia spotkała się z przychylnym przyjęciem przez społeczeństwo krośnieńskie, czego wyrazem był wieczór autorski zorganizowany przez Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu. Wzięły w nim udział władze polityczne i administracyjne województwa, naukowcy ze Szreniawy i Poznania i szeroki aktyw kulturalny. W dyskusji kierownik Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KW PZPR Maria Ożóg pozytywnie oceniła dzieło jako bogate źródło zanikającej kultury ludowej mikroregionu, zwróciła uwagę na umiejętność lokowania faktów kulturalnych w czasie, podkreśliła, że autor opierał się głównie na tradycji ustnej, przy czym zapamiętane fakty sprawdzał wielokrotnie u osób starszych. W zakończeniu dyskusji prezes Stowarzyszenia F. Kraus zaznaczył, iż region krośnieński wzbogacił się w ostatnich latach o dwie cenne prace, jedną przygotowaną przez zespół naukowców krakowskich pod red. prof. J. Garbacika, *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*, drugą przez rolnika z Białkówki S. Witkosia, *Bajdy i Moderówka*. Obydwie są równie cenne.

W uznaniu zasług S. Witkosia na polu uchronienia od zapomnienia kultury ludu naszego mikroregionu Rada Państwa na wniosek Stowarzyszenia odznaczyła go Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a Komitet Wojewódzki PZPR wpisał do Księgi zasłużonych dla

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

województwa krośnieńskiego.

Członkowie Stowarzyszenia F. Kraus i K. Sukiennik otoczyli życzliwą opieką starego robotnika Huty Szkła Franciszka Srokę, piszącego wiersze z potrzeby serca, udzielili mu wskazówek formalnych i skierowali go do miejscowego Związku Literatów w celu ewentualnego wydania niektórych wierszy drukiem w „Podkarpaciu”.

Z prośbą o ocenę swoich utworów poetyckich zwrócił się do prezesa Stowarzyszenia A. Filepowicz. Niektóre jego utwory cechuje szczery, głęboki liryzm, wielka bezpośredniość, prostota, komunikatywna forma utrzymana w konwencji tradycyjnej.

Na apel Muzeum Ziemi Limanowskiej, Miejskiego Ośrodka Kultury w Limanowej. Towarzystwa Ziemi Limanowskiej i Redakcji „Dziennika Polskiego” Stowarzyszenie zwróciło się do Wojewódzkiej Rady Kobiet przy Wojewódzkim Komitecie FJN w Krośnie z wnioskiem o wzięcie udziału w III Konkursie Haftu Limanowa 78, mającym na celu „ukazanie dorobku twórców ludowych i amatorów zajmujących się haftem, zainteresowanie tą dziedziną twórczości plastycznej szerokiego kręgu społeczeństwa, a zwłaszcza młodzieży udokumentowanie starych wzorów zdobniczych na stroje ludowe, propagowanie adaptacji starych motywów ludowych do współczesnych funkcji”.

Na zorganizowanym Spotkaniu hafciarek w Gminnym Ośrodku Kultury w Haczowie w dniu 10.V.1978 powołana Komisja zakwalifikowała około 20 prac z siedmiu wystawczyń prezentujących autentyczny haft regionu haczowskiego oraz haft stylizowany z motywami haczowskimi. Zakwalifikowane prace odwieziono w dniu 13.V.78 do Limanowej i przekazano organizatorom konkursu.

Inicjatywy społeczno-kulturalne

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Ożywieniu i wzbogaceniu życia społeczno-kulturalnego regionu służyły wnioski zgłaszane przez zarząd Stowarzyszenia w prezydiach b. powiatowej i miejskiej rady narodowej, w urzędzie wojewódzkim i miejskim. Do ważniejszych należą inicjatywy dotyczące: hejnału Krosna, stypendium im. Kopernika, zabezpieczenia przed dewastacją starego cmentarza i przygotowania projektu jego zagospodarowania, nazw nowych ulic, nadawania godności obywatela honorowego zasłużonym osobom spoza Krosna, przyznania odznaczeń państwowych miejscowościom Korczyna i Lubatówka za zasługi w walce z okupantem hitlerowskim, wykupienia kamienicy Bergmana przy ul. Staszica i przeznaczenie jej na muzeum, zarezerwowanie funduszy w urzędzie miejskim na artystyczne utrwalanie cenniejszych zabytków regionu i osób dla niego zasłużonych, umieszczenia w Alei Zasłużonych parku im. Jordana w Krakowie popiersi I. Łukasiewicza i J. Szczepanika, zadrzewienia cmentarza pożydowskiego, ochrony drzewostanu przed bezmyślnym niszczeniem, estetycznego zagospodarowania placu przy ul. Czajkowskiego po wyburzonym młynie, skarpy przy ul. Podwale przylegającej do szkoły podstawowej nr 1, wykonania tablic pamiątkowych ku czci Mirandoli i Szczepanika, wyświetlenia filmu o Szczepaniku w rocznicę jego urodzin, nadania imienia J. Szczepanika Technikum Włókienniczemu w Krośnie, upamiętniania placu nad Wisłokiem, na którym już w XV w. znajdował się kościół św. Ducha i szpital ubogich, oczyszczenie tablic pamiątkowych zachlapanych wapnem podczas remontu na budynkach Rynek 1 i 4, przy ul. Szczepanika i Staszica, upamiętniających ważne wydarzenia z życia miasta i osoby z nim związane.

Stowarzyszenie włączyło się czynnie do wniosku byłych kierowników kopalń naftowych, by w związku ze 150 rocznicą zapalenia pierwszej lampy naftowej zbudować pomnik obelisk ku jego czci w miejscu dawnej rafinerii nafty w Chorkówce. Wystąpiło z wnioskiem do Dyrekcji Poczty w Krakowie o wykonanie okolicznościowego datownika. Interweniowało kilkakrotnie w odpowiednich urzędach w sprawie wykorzystania krośnieńskich wód mineralnych, zgodnie z projektem opracowanym przez doc. W. Chajeca.

O wielu z inicjatyw była już sporadycznie wzmianka w sprawozdaniu z działalności Stowarzyszenia. Tu chciałbym omówić pokrótce sprawę hejnału, stypendium im. Kopernika, popiersi Łukasiewicza i Szczepanika w Alei Zasłużonych w Krakowie, zagospodarowania krośnieńskich wód mineralnych, przyznania godności obywatela honorowego Krosna członkom koła warszawskiego i krakowskiego.

Prof. Garbacik w trakcie poszukiwania źródeł do dziejów Krosna natknął się na bardzo ciekawy szczegół dotyczący hejnału krośnieńskiego z XVI w. Krosno po Krakowie było jedyne, które miało hejnał co godzina. Zachował się nawet tekst umowy dla trębacza miejskiego z roku 1495{footnote}Akta Stowarzyszenia rok 1971.{/footnote}.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Zarząd Stowarzyszenia zapoznał z treścią pisma prof. Garbacika prezydii PRN i MRN, a artykuł na ten temat A. Kosieka w miejscowej prasie zaznajomił z nim całe społeczeństwo krosnieńskie{footnote} „[Podkarpacie](#)”, 7.X.1971, nr 40 .{/footnote}.

Za zgodą władz administracyjnych rozpisano konkurs na opracowanie tekstu muzycznego hejnału, wyszczególniając w warunkach konkursu, iż winien być oparty na:

- 1) sygnale górniczym *Hej, ja gotów*
- 2) zbiorze melodii regionalnych J. Szmyda
- 3) piosence o ropiarzu *Jade ja se jade*.

Faktura hejnału ma być utrzymana w stylu renesansowym.

Na zebraniu członków i sympatyków Stowarzyszenia, odbytym w dniu 4 lipca 1972, w którym uczestniczyli m. in. przew. PRN T. Kielar, z-ca przew. J. Szelc, przew. MRN W. Ambicki, wybrano spośród siedmiu nadesłanych tekstów trzy. Wyboru końcowego dokonali radni MRN na sesji w dniu 15.IX.1972 r., przyznając pierwszą nagrodę wersji muzycznej skomponowanej przez Wandę Gładysz, pracownika PWN w Krakowie. Hejnał odegrano po raz pierwszy publicznie 18.IX.1972 przez głośniki w rynku na rozpoczęcie Dni Krosna.

Z biegiem lat hejnał wrósł w życie codzienne miasta, zespolił się z tradycją XVI wiecznego rynku, stał się miłym urozmaiceniem corocznych Dni Krosna tak, że gdy w połowie 1978 r. przestano go grać czasowo z przyczyn technicznych, zarząd Stowarzyszenia był zasypywany gradem pytań o przyczynę tego stanu rzeczy, a w miejscowej prasie pojawiła się prośba adresowana do prezydenta miasta o wznowienie hejnału podpisana przez doc. J. Ostaszewskiego{footnote} „[Podkarpacie](#)”, 28.IX.1978, nr 39 .{/footnote}.

Nawiązując do tradycji rady miejskiej w Krośnie, która z okazji 400 letniej rocznicy urodzin M. Kopernika uchwaliła w roku 1873 stypendium dla najlepszego ucznia szkół krosnieńskich i wypłacała je przez kilkadziesiąt lat aż do pierwszej wojny światowej, zarząd Stowarzyszenia zwrócił się z wnioskiem do Prez. PRN i MRN, by z okazji 500 rocznicy urodzin wielkiego astronoma i w związku z odsłonięciem pomnika Kopernika przed gmachem liceum w Krośnie, obydwa prezydii uchwaliły coroczną nagrodę w wysokości po 5 tysięcy złotych dla autorów najlepszych w danym roku publikacji dotyczących przeszłości lub teraźniejszości naszego regionu lub dla osób mających największe zasługi dla jego rozwoju kulturalno-oświatowego. Wnioski o przyznanie nagrody będzie przyznawał każdorazowo zarząd Stowarzyszenia w

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

porozumieniu z Pow. Kom. Kultury i Sztuki oraz Wydziałem Oświaty. Nagroda będzie wypłacana w rocznicę urodzin Kopernika. Prezydium PRN i MRN zaakceptowały wniosek i pierwsze nagrody przyznano S. Witkosiowi i A. Filepowiczowi. Po zmianach personalnych na stanowisku przewodniczących prezydiów i reorganizacji władz administracyjnych zarząd Stowarzyszenia ponowił wniosek w roku 1978, lecz jak dotąd bez rezultatu.

Zarząd Stowarzyszenia zabiegał wielokrotnie zarówno w Urzędzie Miejskim jak i u przewodniczącego Rady Rozwoju Miasta Krosna o dotację na wykonanie popiersi zasłużonych dla kultury narodowej krosnian I. Łukasiewicza i J. Szczepanika celem umieszczenia ich w Alei Zasłużonych w parku Jordana w Krakowie.

Mimo iż wniosek nie został dotychczas zrealizowany, warto pomyśleć o znalezieniu środków na jego urzeczywistnienie.

Godne uwagi kompetentnych władz jest wnikliwe i bezstronne rozpatrzenie oraz pomyślnie załatwienie długoletnich, wytrwałych starań, pasji życiowej doc. W. Chajeca zagospodarowania krosnieńskich wód mineralnych. Sprawa ta ma nie tylko aspekt leczniczy, lecz również ekonomiczny. Identyczne wody mineralne naszych południowych sąsiadów stały się źródłem poważnych korzyści materialnych regionu.

Działalność terenowych kół Stowarzyszenia w Krakowie i w Warszawie

O atrakcyjności grodu Pawła z Krosna, o wielkim przywiązaniu do niego osób, które z powodu pracy zawodowej lub związków rodzinnych zamieszkały poza jego obrębem, świadczy fakt zorganizowania dwu kół terenowych – w Krakowie i Warszawie. Koła te utrzymują żywe kontakty z naszym województwem.

Koło w Krakowie liczące obecnie 168 członków powstało z inicjatywy Józefa Wojnara, Henryka Wianeckiego, Stefana Kuryłasa, Stanisława Szymańskiego i Stanisława Sąsiadka w roku 1973.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

Pierwsze walne zebranie członków, odbyte w dniu 3.10.1973 r. dokonało wyboru zarządu w składzie:

Józef Wojnar	– przewodniczący
Władysław Trznadel	– wiceprzewodniczący
Witold Kielar	– wiceprzewodniczący
Henryk Wianecki	– sekretarz
Stanisław Jamroga	– skarbnik

Zofia Bezanowa, Maria Gomulczyńska, Józef Niepokój, Tadeusz Urbanek, J

Plan pracy zarządu Koła zakładał m. in. pomoc dla Krosna ze strony naukowców i specjalistów krakowskich, prelekcje w Krakowie krośnieńskich działaczy społecznych, gospodarczych, kulturalnych na temat osiągnięć naszego województwa, gromadzenie eksponatów dla Muzeum Okręgowego w Krośnie, spotkania towarzyskie, głównie o charakterze rozrywkowym.

W czasie dotychczasowej działalności wygłoszone zostały następujące odczyty przez prelegentów krośnieńskich lub krakowskich na tematy związane z Krosem i regionem:

Stanisław Jurczak, *Plan rozwoju miasta Krosna i powiatu; Historia rozwoju lampy naftowej.*

Józef Janowski, *Pradzieje ziemi krośnieńskiej.*

Kazimierz Kwaśniewski, *Walory klimatyczne i balneologiczne Iwonicza Zdroju.*

Antoni Łęcznar, *Tajne nauczanie i walka podziemna z okupantem na ziemi krośnieńskiej.*

Józef Jędrzejczyk, *Perspektywiczny plan miasta Krosna. Osiągnięcia Krosna po rocznej*

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

działalności miasta jako stolicy województwa

Zdzisław Łopatkiewicz, *Dzieje Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu.*

Ryszard Lisak, *Perspektywy rozwojowe Krosna*

Władysław Jurczak, *Osiągnięcia i plany rozwojowe Rymanowa Zdroju*

Andrzej Pieniądz, Tadeusz Alibożek, *Plany rozwojowe miasta w najbliższej przyszłości*

Stanisław Steliga, *Projekt planu zagospodarowania przestrzennego Krosna*

Józef Wojnar, *Problemy przemysłu naftowego w Polsce i świecie współczesnym.*

Józef Garbacik, Stanisław Cynarski, Danuta Qurini-Popławska, *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu. Omówienie dwutomowej pracy monograficznej*

Juliusz Ross, *Stanisław Wyspiański na ziemi krośnieńskiej*

Kazimierz Chodorowski, Henryk Machnik, *Sprawozdanie z sympozjum w Polańczyku w sprawie rozwoju przestrzennego miasta Krosna*

Władysław Krygowski, *Bieszczady, region turystyczno-rekreacyjny ziemi krośnieńskiej.*

Jan Bobrzecki, Jerzy Domański, Władysław Fejkiel, Stanisław Jucha, Maria Kahl, Marian Konieczny, Witold Paraszczak, Stanisław Wdowiarz, Kazimierz Zając, Bronisław Zychiewicz – podzielili się z słuchaczami wrażeniami z pobytów zagranicznych oraz uwagami na aktualne tematy.

Oprócz prelekcji Koło zorganizowało spotkania towarzyskie o charakterze rozrywkowym i spotkania noworoczne.

Członkowie zarządu Stowarzyszenia w Krośnie oraz przedstawiciele władz polityczny i administracyjnych biorą udział w walnych zebraniach Koła krakowskiego.

Koło krakowskie może zapisać na swym koncie szereg cennych inicjatyw na rzecz Krosna i regionu, m.in.:

- przyspieszenie audycji telewizyjnych „Piórkiem i węglem” Wiktora Zina poświęconych Krosnu;
- urządzenie wystawy 40 lamp naftowych z Krosna w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.
- udział architektów krakowskich Kazimierza Chodorowskiego i Henryka Machnika w naradzie na temat planu zagospodarowania przestrzennego Krosna.
- podpisanie przez rektora A.S.P. prof. Mariana Koniecznego z władzami Krosna umowy o współdziałaniu na odcinku prac badawczych, artystycznych i konserwatorskich
- opracowanie, głównie przez przewodniczącego J. Wojnara, projektu uchwały o współpracy między władzami Krosna a Akademią Górniczo-Hutniczą i Akademią Rolniczą.
- zwołanie z inspiracji prof. dr Stanisława Grochmala do Iwonicza Zdroju specjalnej komisji PAN, której narady były poświęcone rehabilitacji leczniczej.

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

- zorganizowanie w Krośnie i Polańczyku z inicjatywy redaktora miesięcznika „Aura” Jerzego Domańskiego sesji popularnonaukowej dziennikarzy na temat ochrony środowiska Bieszczadów.

W uznaniu zasług położonych dla Krosna i regionu władze miasta nadały tytuły Honorowych Obywateli Krosna 18 członkom Koła. Otrzymali je: Adam Bezan, Jan Cząstka, Jerzy Domański, Władysław Fejkiel, Stanisław Grochmal, Stanisław Jamroga, Marian Konieczny, Stefan Kuryłas, Jerzy Łęcznar, Juliusz Ross, Krzysztof Sójka, Jacek Sożyński, Władysław Trznadel, Stanisław Szymański, Henryk Wianecki, Józef Wojnar, Kazimierz Zając, Jan Zych.

Do aktywnych członków Koła należą: Zofia Bezan, Jan Bobrzecki, Roman Cetnarowicz, Janina Cząstka, Mirosława Gunia, Tadeusz Hejnar, Stanisław Jucha, Witold Kielar, Józef Niepokój, Stanisław Szelc, Józef i Zdzisława Pietruszowie, Irena Sąsiadek, Zofia Sękowska, Hermina Wojnar, Barbara Zając.

Koło warszawskie powołano do życia w dniu 16.03.1974 r. Liczy ono obecnie 135 osób. W zebraniu założycielskim, w którym uczestniczyły 54 osoby, wziął udział poseł Adolf Jakubowicz z Krosna oraz były marszałek sejmiku Stanisław Szwalbe, wybrany jednogłośnie na przewodniczącego zebrania.

Na zebraniu uchwalono statut, wysłuchano referatu posła Jakubowicza na temat: Plan rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu krośnieńskiego w najbliższych latach, wybrano zarząd, cztery komisje problemowe i komisję rewizyjną.

Przewodniczącym Koła został dr Michał Drozdowicz. Zgodnie z uchwalanymi corocznie planami pracy działalność Koła w ciągu minionych lat dotyczyła:

- I. Prelekcji na tematy związane z życiem gospodarczym i kulturalnym woj. krośnieńskiego.
- II. Spotkań towarzyskich
- III. Pomocy w rozwoju gospodarczym województwa
- IV. Wystaw obrazujących dorobek gospodarczy i kulturalny regionu w ciągu 35 lat PRL
- V. Pogłębiania integracji kulturowej społeczeństwa naszego województwa (wycieczki).

ad. I. Akcję odczytową zapoczątkowaną prelekcją pośła Jakubowicza kontynuowało Koło w latach następnych.

1. Na ogólnym zebraniu członków Koła w dniu 19.IV.1974 prof. dr Stanisław Wdowiarz z Krakowa wygłosił odczyt na temat: *Przeszłość i przyszłość nafty krośnieńskiej*. Prelegent uwydatnił ogromny wkład I. Łukasiewicza w rozwój przemysłu naftowego nie tylko w Polsce, ale także na świecie oraz zarysował perspektywy rozwoju przemysłu naftowego w Polsce.
2. W kolejnym ogólnym zebraniu w dniu 19.05.1974 dr Maria Brykowska zapoznała słuchaczy z historią zamku odrzykońskiego, stanem badań, problemem konserwacji i zagospodarowania turystycznego jego pomieszczeń i otoczenia. Odczyt ilustrowany barwnymi przeżroczami spotkał się z wielkim zainteresowaniem zebranych.
3. 11.10.1974 zorganizowano wieczór poświęcony twórczości i działalności M. Konopnickiej. Prelekcję wygłosił prezes Towarzystwa im. M. Konopnickiej S. Szwalbe. Działalność poetki w Żarnowcu omówił Z. Łopatkiewicz. Utwory Konopnickiej recytowały uczennice Lic. Ogóln. im. M. Konopnickiej w Warszawie.
4. W dniu 6.02.1975 odbył się odczyt J. Janowskiego pt. *Pradzieje ziemi krośnieńskiej*.
5. Na walnym zebraniu Koła w dniu 26.02.1976 prof. Józef Wojnar z Krakowa poinformował zebranych o działalności Koła krakowskiego.
6. W dniu 15.10.1977 referat na temat: *Przygotowanie do realizacji reformy systemu edukacji w województwie krośnieńskim* wygłosił kurator Oświaty i Wychowania Józef Tofilski.
7. Dr Wieliczko zapoznał zebranych w dniu 23.XI.1978 z tematem: *Jasielskie w kulturze polskiej*.

ad. II. Z okazji świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy oraz przy innych sposobnościach organizowano co roku spotkanie towarzyskie, które pozwalały na odnawianie wspomnień lat młodości, na przypominanie dawnych obrzędów i pieśni regionalnych. Panie miały sposobność rozkoszowania się we wspomnieniach tradycyjnymi potrawami świątecznymi, słowem wytwarzały się nastrój domowy, który łączył zebranych z ziemią rodzinną odległą o setki kilometrów.

ad. III. 1. Pismem z dnia 17.I.1975 zarząd Koła zwrócił się do Prezydium PRN w Krośnie z propozycją opracowania programu rozwoju sadownictwa i warzywnictwa w powiecie krośnieńskim. W piśmie tym zarząd Koła proponuje powołanie zespołu roboczego, w skład którego weszliby przedstawiciele władz politycznych, administracyjnych i odpowiednie spółdzielnie branżowe. Zespół roboczy powinien się zająć opracowaniem planu:

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

- a) nasadzeń sadowniczych i upraw warzyw,
- b) budowy nowoczesnej przechowalni ogrodniczej i rozbudowy istniejącej przetwórni.
- c) doształcania zawodowego pracowników,
- d) budowy lub adaptacji pomieszczeń na nowoczesne sklepy ogrodnicze: w Krośnie, Iwoniczu, Rymanowie, Korczyni, Jedliczu, łącznie z pijalniami soków owocowych i warzywnych oraz koktajli owocowo-mlecznych, cieszących się dużym powodzeniem w innych miastach.

Prez. PRN w Krośnie zaakceptowało propozycje Koła na posiedzeniu zespołu roboczego w dniu 12.03.1975. Niestety, nowy podział administracyjny państwa, awans Krosna do rangi województwa, zmiana władz odsunęły na dalszy plan projekt Koła warszawskiego, do którego warto byłoby powrócić.

2. Komisja Rozwoju Gospodarczego Koła główny wysiłek skierowała na pomoc w projektowaniu i budowie przechowalni owoców i warzyw dla Woj. Sp. Ogrodniczo-Pszczelarskiej w Krośnie. Pracami zajmował się głównie dr Michał Drozdowicz w czasie 27 wyjazdów na teren budowy. Pomagała jej w tym Komisja kontaktów terenowych.

ad. IV. Dla uczczenia 35-lecia PRL Koło warszawskie we współpracy z Urzędem Wojewódzkim w Krośnie, Społecznym Domem Kultury w Warszawie oraz z Zarządem Stowarzyszenia w Krośnie zorganizowało w dniach od 20 do 29.IX.1979 wystawę poświęconą rozwojowi gospodarczemu woj. krośnieńskiego. Wystawę zwiedziło około 2000 osób, w tym młodzież szkół licealnych i szkół podstawowych.

Ekspozyty na wystawę nadesłało 8 zakładów pracy i 6 spółdzielni województwa. Celem częściowego pokrycia kosztów tej organizacji urządzono loterię fantową, na którą wystawcy przeznaczyci część ekspozytów.

ad. V. W celu pogłębienia integracji kulturowej społeczeństwa naszego województwa Koło uczestniczyło w obchodach 350-lecia istnienia Jedlicza, w imprezach Dni Krosna, wysłało gratulację z okazji 400-lecia działalności uzdrowiska w Iwoniczu.

W dniach 21-22.X.1979 delegacja Koła wzięła udział w spotkaniu w Krośnie, na którym wręczono dyplomy przedstawicielom zakładów pracy biorącym udział w wystawie.

Delegacja odwiedziła również Sanok, przeprowadzając rozmowy na temat współpracy Koła z Towarzystwem Rozwoju i Upiększania Sanoka. Temu celowi służyła m. in. również wycieczka

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

członków Koła, która odbyła się w dniach 8-9.IX.1979 do woj. krośnieńskiego. Po rozmowach i spotkaniach z przedstawicielami władz politycznych i gospodarczych członkowie Koła zwiedzili zakłady pracy, zabytki kultury, oraz miejsca uświęcone pamięcią z okresu II wojny światowej (Dukla, Jasło, Szebnie).

Z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka Koło nawiązało kontakty z Państwowym Domem Dziecka w Szebniach. Podczas zwiedzania Domu Dziecka kier. wycieczki przekazał list grona nauczycielskiego i rysunki dzieci Państwowego Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Warszawie dla kontynuowania wymiany i nawiązania przyjaźni między dziećmi tych Domów z Warszawy i Szebni.

W ramach pomocy dla powodzian woj. krośnieńskiego członkowie Koła przestali na ręce prezesa Stowarzyszenia 3 duże paczki z odzieżą, które przekazano Wojewódzkiemu Komitetowi Pomocy Społecznej do rozdziału między potrzebujących. Udzielono również pomocy pieniężnej dla Domu Dziecka w Szebniach.

Gdy mowa o Kole warszawskim, nie sposób nie wspomnieć o człowieku, który był jego inicjatorem i zaangażowanym działaczem, o dr Michale Drozdowiczu. Jego pasja społecznikowska, miłość i przywiązanie do rodzinnego gniazda, pragnienie pomnożenia jego dorobku materialnego były po prostu wzruszające.

Sympatia dla ziemi krośnieńskiej znalazła wyraz w czynach. Wspólnie z kolegami fachowcami Koła warszawskiego opracował projekt rozwoju ogrodnictwa, na terenie byłego powiatu, który przedstawił na zebraniu aktywu gospodarczego. Z nazwiskiem dr Drozdowicza pozostanie związana budowa przechowalni owoców w Krośnie, której był inicjatorem, i której budowę nadzorował. Jeszcze na kilka miesięcy przed śmiercią dr Drozdowicz włożył wiele wysiłku w doprowadzeniu do skutku wycieczki członków Koła warszawskiego do miejscowości związanych z okresem ich dzieciństwa i młodości oraz urządzenia wystawy w stolicy obrazującej dorobek woj. krośnieńskiego w okresie 35-lecia PRL. Jego nagła i niespodziewana śmierć napełniła smutkiem wszystkich jego przyjaciół i znajomych.

Podsumowanie

Blisko ćwierćwiecze istnienia i działalności Stowarzyszenia skłania do refleksji, do podsumowania jego działalności, jego dorobku.

Zasadniczym problemem, jaki się nasuwa, jest szukanie odpowiedzi, czy Stowarzyszenie spełniło swą rolę, do której zostało powołane, czy pozostawiło jakiś trwały ślad w życiu społecznym, kulturalnym regionu, w którym działało.

Odpowiedź na tak postawione pytanie nie jest łatwa. Niełatwa dlatego, bo może być subiektywna, a przecież „jest się takim, jak myśłą, o nas drudzy, a nie jak myślimy o sobie my”.

Najpewniejszym zatem kryterium oceny pozostaną konkretne fakty oraz ocena społeczna, opinia publiczna, artykuły w prasie, protokoły pokontrolne władz administracyjnych, pozostanie autorytet moralny, jakim się cieszyło i cieszy Stowarzyszenie u władz lokalnych i społeczeństwa.

Bez fałszywej skromności można stwierdzić, że działalność Stowarzyszenia w ciągu blisko ćwierćwiecza spotkała się z uznaniem władz miejskich, b. władz powiatowych, wojewódzkich oraz szerokich kręgów społeczeństwa krosnieńskiego. Świadczą o tym liczne, drobne zresztą, ale znaczące fakty.

Zarówno lokalne pisma jak radio i telewizja zwracają się często do zarządu Stowarzyszenia, gdy chcą zaczerpnąć informacji na temat przeszłości miasta i regionu. Zarząd bywa konsultowany w sprawie ochrony budowli zabytkowych, zabudowy rynku, nazewnictwa ulic w nowo powstałych dzielnicach, planowaniu imprez w Dniach Krosna, Dniach Kultury, Oświaty, Książki i Prasy.

Zarząd zgłasza wnioski o nadanie godności Honorowego Obywatela miasta Krosna osobom, „które położyły duże zasługi w rozwoju miasta oraz wykazują emocjonalny związek z regionem”, i wpisanie do księgi zasłużonych dla Krosna za ofiarność w pracy zawodowej i społecznej oraz

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

dotychczasowy wkład w rozwój społeczno-gospodarczy miasta.

Członkowie Stowarzyszenia bywają zapraszani na uroczystości państwowe i imprezy kulturalne. Rozproszone artykuły w prasie na temat działalności Stowarzyszenia mają jednoznaczną wymowę pozytywną.

Z przychylną oceną spotkała się praca Stowarzyszenia u władz wojewódzkich. Starszy inspektor mgr Jan Woźniacki przeprowadzający kontrolę działalności Stowarzyszenia z ramienia Wydziału Spraw Wewnętrznych Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie w dniach od 10.III. do 12.III. i 24-25.III.1976 w zaleceniach pokontrolnych stwierdził, że „Stowarzyszenie posiada duże osiągnięcia w dziedzinie popularyzacji wiedzy o historii i rozwoju życia kulturalnego i gospodarczego ziemi krośnieńskiej, wydania monografii pt. *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu* , organizowania spotkań ze społeczeństwem poświęconych pamięci wybitnych ludzi wywodzących się z Krośnieńskiego Akta Stowarzyszenia.

Znany na terenie dawnego województwa rzeszowskiego działacz społeczny i kulturalny dr Franciszek Błoński w dyskusji na walnym zebraniu Stowarzyszenia w dniu 3.VI.1973 r. podkreślił, iż „uczestniczył we wszystkich imprezach organizowanych przez Stowarzyszenie i uważa jego działalność za przodującą w województwie rzeszowskim Protokół walnego zebrania 3.VI.1973, akta Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie otrzymało depeche gratulacyjne za inicjatywę zorganizowania sesji ku czci J. Szczepanika od Dyrekcji Muzeum Techniki w Warszawie, prof. Jana Cząstki z Krakowa oraz wyrazy podziękowania i wdzięczności za uczczenie pamięci ojca od córki wynalazcy Marii Zboińskiej z Tarnowa Akta Stowarzyszenia 1972.

Działalność Stowarzyszenia była inspiracją do powstania dwu kół terenowych w Krakowie i w Warszawie.

Zasługą Stowarzyszenia jest inicjatywa wydania monografii: *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu* , wznowienie szesnastowiecznej tradycji grania hejnału, przypomnienie i spopularyzowanie postaci Jana Szczepanika i Franciszka Pika Mirandoli, związanych z naszym regionem wybitnych

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

przedstawiciele literatury i sztuki polskiej, ustawiczna troska o ochronę pomników przeszłości, folkloru regionalnego.

Z inicjatywami szły w parze w miarę możliwości czyny społeczne członków Stowarzyszenia.

A. Kosiek i M. Terlecki przygotowali bezinteresownie 14 tekstów informujących o przeszłości najcenniejszych zabytków m. Krosna celem umieszczenia ich na zabytkowych obiektach. Dotyczą one: rynku, kamienicy wójtowskiej, kościoła parafialnego, wieży dzwonnicy, kościoła franciszkanów, kaplicy Oświęcimów, kościoła kapucynów, kolegium jezuitów, pałacu biskupiego, budynku NBP, domu artysty rzeźbiarza Lenieka, kościoła św. Wojciecha, budynku dr Mazurkiewicza.

M. Terlecki opracował społecznie:

1. Krótki zarys historii m. Krosna dla Woj. Biura Geodezji i Kartografii w Krośnie, które wykorzystano do wydania planu Krosna przez Powiatowe Przedsięb. Wydawnictw Kartograficznych.
2. Teksty informacyjne dotyczące woj. krośnieńskiego na wystawie: Krosno przedstawia się w Ośrodku Kultury Polskiej w Lipsku.

Teksty obejmowały następujące tematy:

- a) przemysł motoryzacyjny
- b) hutnictwa szkła
- c) uzdrowiska krośnieńskie
- d) walory turystyczne województwa

Działalność Stowarzyszenia zmierzała i zmierza do właściwego kształtowania postaw i osobowości współczesnego człowieka, kształtowania i ochrony środowiska, przyrody, architektury, sztuki ludowej, wytworów kultury materialnej i duchowej, wszystkich wartości kulturowych, które stanowią dziedzictwo narodowe, a swoją różnorodnością wzbogacają życie współczesnego społeczeństwa.

Posłowie

Na zakończenie do suchych danych sprawozdawczych chciałbym dorzucić kilka zdań będących wyrazem potrzeby serca, wyrazem uczuć wdzięczności dla osób, które w działalności Stowarzyszenia odegrały ważną rolę.

Zacznę od władz administracyjnych, zarówno powiatowych, jak i miejskich, które okazały wiele zrozumienia dla działalności Stowarzyszenia i nie szczędziły środków materialnych na jego potrzeby. Wymienić należy przewodniczących Prez. PRN Antoniego Bala, Władysława Michalusa, Franciszka Krupińskiego, Tadeusza Kielara, kier. Wydz. Kult. i Sztuki Józefa Liniewskiego, przew. MRN Władysława Ambickiego.

We wdzięcznej pamięci członków zarządu pozostanie przede wszystkim postać Tadeusza Kielara, który mimo nawału prac służbowych potrafił zawsze znaleźć czas, by przyjąć członków zarządu Stowarzyszenia, wysłuchać z zainteresowaniem informacji na temat jego działalności, brać udział w jego posiedzeniach, zwłaszcza w okresie prac związanych z przygotowaniem monografii i rozpisaniem konkursu na hejnał miasta Krosna.

Mgr Tadeusz Kielar umiał pogodzić prestiż przew. PRN z bezpośrednim, przyjacielskim, ciepłym stosunkiem do osób pracujących społecznie, bezinteresownie dla dobra wspólnej sprawy.

Nie sposób również pominąć milczeniem żmudnego, benedyktyńskiego trudu pracowników naukowych *Almae Matris Cracaviensis*, którzy zapisali się we wdzięcznej pamięci mieszkańców naszego regionu przez swe Studia. Wyrazy głębokiej czci pragnę na tym miejscu złożyć prof. dr J. Garbacikowi, naczelnemu redaktorowi Studiów, który mimo iż nadwątlone chorobą zdrowie już mu nie dopisywało, wielką siłą woli doprowadził rozpoczęte dzieło do końca.

Wielkim miłośnikiem naszego regionu, zadłużonym badaczem jego zabytków sztuki był członek Stowarzyszenia dr Juliusz Ross, człowiek rzadko spotykanej skromności, głębokiej wiedzy. O jego śmierci w dniu 30.IX.1976 r. zarząd Stowarzyszenia zawiadomił społeczeństwo przez nekrolog w Nowinach Rzeszowskich i klepsydry w mieście, a na cmentarzu pożegnał Zmarłego

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

w imieniu Stowarzyszenia A. Kosiek.

Dużą ofiarność w pracy Stowarzyszenia przejawiali członkowie zarządu A. Kosiek i M. Terlecki. Bez ich zaangażowanej pomocy trudno byłoby sobie wyobrazić działalność Stowarzyszenia.

Władysław Paczosa informował społeczeństwo krośnieńskie na łamach „Dziennika Polskiego” o działalności kulturalno-oświatowej i wydawniczej Stowarzyszenia.

Cieszący się dużą popularnością wśród społeczeństwa krośnieńskiego artysta malarz S. Kochanek zaprojektował znaczek Stowarzyszenia, tablice pamiątkowe ku czci Pika Mirandoli i Szczepanika, wykonał karykatury członków zarządu.

Znany na terenie Krosna mistrz fotografii W. Niepokój, zasłużony działacz społeczny, aktywny członek Stowarzyszenia, utrwał na swych zdjęciach piękno krajobrazu i zabytków krośnieńskich oraz wszystkie imprezy Stowarzyszenia.

Aktywnymi członkami zarządu byli również: Zdzisław Czarnowski, Władysław Chajec, Władysław Dubis, Adam Filepowicz, Józef Kusiba, Zdzisław Łopatkiewicz, Adolf Marczak, Irena Okólska, Kazimierz Górawski.

Niektóre partie sprawozdania konsultowałem pod względem rzeczowym z Z. Gilem, A. Kosiekiem, Z. Łopatkiewiczem, I. Okólską, M. Terleckim, W. Dubisem, korzystając z ich cennym uwag i uzupełnień materiałów, za co im niniejszym serdecznie dziękuję.

Kancelarię Stowarzyszenia, jego księgowość prowadziła społecznie od początku istnienia M. Lenik, a pomagała jej w tym Krystyna Guzik. Niech wymienienie ich nazwisk w tej publikacji będzie skromny nagrodą za ich bezinteresowną pracę.

Skład osobowy Zarządu Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej

I Zarząd (1958-1967)

1. Chrzanowski Stanisław – przewodniczący
2. Kucza Józef – I wiceprezes
3. Kraus Franciszek – II wiceprezes
4. Filepowicz Adam – sekretarz
5. Guzik Stanisław – skarbnik
6. Bał Antoni – członek
7. Basza Bronisław – członek
8. Półchłopek Franciszek – członek
9. Niepokój Władysław – członek
10. Wajs Stanisław – członek

II Zarząd (1967-1972)

1. Kraus Franciszek – przewodniczący
2. Kasprzyk Helena – z-ca przewodniczącego
3. Stronczak Władysław – z-ca przewodniczącego
4. Łopatkiewicz Zdzisław – sekretarz
5. Guzik Stanisław – skarbnik
6. Terlecki Marian – członek
7. Marczak Adolf – członek
8. Czarnocki Zdzisław – członek
9. Sulimowski Franciszek – członek
10. Szalc Jan – członek

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

11. Filepowicz Adam – członek
12. Bał Antoni – członek
13. Niepokój Władysław – członek

Komisja rewizyjna

1. Krzyżanowska Barbara
2. Stanok Karol
3. Kolanko Kazimierz
4. Paczosa Władysław

III Zarząd (1973-1977)

1. Kraus Franciszek – przewodniczący
2. Michna Emil – zastępca
3. Kosiek Andrzej – zastępca
4. Łopatkiewicz Zdzisław – sekretarz
5. Trybus Alfred – skarbnik
6. Barud Józef – członek
7. Czarnowski Zdzisław – członek
8. Dubis Władysław – członek
9. Filepowicz Adam – członek
10. Kochanek Stanisław – członek
11. Marczak Adolf – członek
12. Okólska Irena – członek
13. Piotrowski Roman – członek
14. Wojnar Józef – członek
15. Terlecki Marian – członek

Komisja rewizyjna:

1. Trzemżalski Wincenty
2. Grajewski Wincenty
3. Marczak Jan
4. Wójtowicz Władysław
5. Steliga Stanisław

IV Zarząd (1977-1981)

1. Kraus Franciszek – przewodniczący
2. Kosiek Andrzej – I wiceprezes
3. Górawski Kazimierz – II wiceprezes
4. Łopatkiewicz Zdzisław – sekretarz
5. Czarnowski Zdzisław – skarbnik
6. Pleban Helena – członek
7. Słyś Józef – członek
8. Cetnarowicz Roman – członek
9. Drozdowicz Michał – członek
10. Barud Józef – członek

22 lata działalności Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

	11. Bilewicz Tadeusz	– członek
	12. Chajec Władysław	– członek
	13. Dubis Władysław	– członek
	14. Filepowicz Adam	– członek
	15. Jamroga Stanisław	– członek
	16. Kolendowski Adam	– członek
	17. Kołder Andrzej	– członek
	18. Kusiba Józef	
– członek		
	19. Okólska Irena	– członek
	20. Terlecki Marian	– członek

Komisja rewizyjna

1. Trzemżalski Wincenty
2. Steliga Stanisław
3. Szymbara Józef
4. Marczak Jan

V Zarząd (1981-

1. Kraus Franciszek – prezes
2. Kusiba Józef – I wiceprezes
3. Chajec Władysław – II wiceprezes
4. Łopatkiewicz Zdzisław – sekretarz
5. Czarnowski Zdzisław – skarbnik
6. Dubis Władysław – członek
7. Gorczyca Kazimierz – członek
8. Terlecki Marian – członek
9. Wojnar Józef – członek
10. Barud Józef – członek
11. Cetnarowicz Roman – członek
12. Filepowicz Adam – członek
13. Gil Zdzisław – członek
14. Górawski Kazimierz – członek

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

- 15. Jewiarz Tadeusz – członek
- 16. Kobla Józef – członek
- 17. Kochanek Stanisław – członek
- 18. Kolendowski Adam – członek
- 19. Kołder Andrzej – członek
- 20. Kosiek Andrzej – członek
- 21. Krzanowski Jan – członek
- 22. Lenik Stanisław – członek
- 23. Marczak Adolf – członek
- 24. Okólska Irena – członek
- 25. Piotrowski Roman – członek
- 26. Trznadel Jan – członek
- 27. Zgirski Aleksander – członek

Komisja rewizyjna

1. Buczyński Jan
2. Cząstka Jadwiga
3. Wójcik Stanisław
4. Cisowski Józef
5. Steliga Stanisław

Spis treści

Okres I

1. Współdziałania z Komisją Obchodu Tysiąclecia Państwa Polskiego (1957-1966)

Okres II

1. Działalność wydawnicza
2. Praca oświatowo-popularyzatorska
3. Wystawy

Wpisany przez Franciszek Kraus
piątek, 27 listopada 2015 17:00

4. Uczestnictwo w akcji ratowania zabytków
 5. Opieka nad twórcami ludowymi i pomoc w rejestrowaniu kultury ludu
 6. Inicjatywy społeczne i kulturalne
 7. Działalność Kół Stowarzyszenia w Krakowie i w Warszawie
 8. Podsumowanie
 9. Posłowie
-

STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW
ZIEMI KROŚNIEŃSKIEJ

38-400 KROSNO